49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1408 Կ. ՊՈԼԻՍ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ՅՈՒՆՎԱՐ 25/7 ՓԵՏՐ. 1906 13 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1323 – 25 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ՍԱՆԻ 1321

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԱՃԵԱՆ
ՕՐՕՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պօղը Ալի Ճամբոյ, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی : اوهانس قریبه
اداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	18 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցման համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ" ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԱՆՀԵՐՔԵԼԻ ԻՐՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վերջերս լրագիրներուն մէջ կարգ մը յերիւրանքներ հրատարակուեցան Ամերիկեան Կեանքի Ապահովագրական Ընկերութեանց վարկին վնասելու նըպատակաւ։

Եւրոպական Ապահովագրական Ընկերութեանց կողմէ նպատակաւոր միջոցներով Ամերիկեաններուն դէմ պայքար մղելու չարժառիթը եղաւ քննիչ մասնախմբի մը կազմութիւնը՝ որ Ամերիկայի մէջ պաշտօն ունեցաւ քննելու կեանքի ապահովագրական ընկերութեանց գործառնութիւնները։

Այս Յանձնաժողովին բուն նպատակին տարբեր մեկնութիւններ տալով, Եւրոպական Ապահովագրական Ընկերութիւնք ոմանք ջանացին գայթակղեցնել Ամերիկեան ընկերութեանց յորդ միլիոնաւոր յաճախորդները։

Քննիչ մասնախումբը, որ մօտէն իրազեկ եղած էր Ամերիկեան Ապահովագրական Ընկերութեանց ամենահաստատուն կացութեան և ճշմարիտ իրողութիւններուն, փութաց պաշտօնապէս ծանուցանել աշխարհի ամէն կողմի ապահովագրեալներուն, թէ մասնախմբին գոյութիւնը երբէք պէտք չէ վրդովէ զիրենք, այլ ընկերութեանց դիրքը հզօր և ապահով ըլլալով, մինչեւ ցարդ կարծուածէն իսկ աւելի, մի՛ գուցէ այդ կարգի հրատարակութեանց հաւատք ընծայելով՝ ապահովագրեալք խախտեն իրենց վստահութիւնը կամ դադրեցնեն իրենց ապահովագրութիւնը։

Թայմզի Նոյ. 30 թիւը կը պարունակէ քննիչ մասնախումբին այդ ազդարարութիւնը, որ հետեւեալն է.—

«Ապահովագրական Ընկերութեանց Քննիչ Մասնախումբը պաշտօնական զեկոյց մը հրատարակելով աշխարհի բոլոր մասերուն մէջ գտնուած ապահովագրեալներուն, խորհուրդ կուտայ անոնց որ ամուր բռնեն իրենց ապահովագիրները, յայտարարելով թէ անոնք հիմա աւելի լաւ վիճակի մէջ են քան որչափ եղած չէր տարիներէ ի վեր։ Քննիչ մասնախումբին առջեւ եղած յայտնութիւնները երբէք ապահովագրեալները գայթակղեցնելու բնոյթ չունին, և անոնք պէտք չէ բնաւ իրենց վճարումներուն ժամանակը անցընեն, վստահ ըլլալով թէ բացարձակապէս անհիմն են տարաձայնութիւնները ամերիկեան ընկերութեանց վարկին և դիրքին դէմ.»

Եթէ հասարակաց չահը պաշտպանելու համար լրագիրները այդ հրատարակութիւնները կ'ընէին, ինչո՞ւ համար չհրատարակեցին նաեւ Քննիչ Մասնախումբին այդ յայտարարութիւնը, ինչպէս հրատարակեցին զայն Թայմզ և ուրիշ լուրջ թերթեր։

Իրենց այս լռութեան պատճառը հասկնալը չատ դիւրին է,— օրաթերթերը այդպէս ընելով իրօք հասարակաց չահուն ծառայած պիտի ըլլային։ Իրենց միակողմանի ընթացքն իսկ ցոյց կուտայ յայտնապէս թէ ի՛նչ էր այդ կարգի հրատարակութեանց թաքուն նպատակը։

Ուրիշ վաւերական ազդարարութիւններ ալ ի ձեռին ունենալով պիտի ներկայացնենք այս տեղ, մի քանի բացատրութիւններ ալ տալով միանգամայն անցած դարձածներուն վրայ, որպէսզի բուն ճշմարտութիւնը լուսաբանուի։

Էքիթապլի գործերը
Եւ
Թէ ո՛ւրկէց ծագում առաւ պայքարը

Ինչպէս գիտենք, Միացեալ Նահանգաց Էքիթապլ ընկերութեան վարիչներուն միջեւ տեղի ունեցած անհամաձայնութեանց և ասոնց սուր [illegible] փոխադարձ զրպարտութեանց հետեւանքով, Նիւ Եորք Նահանգին իշխանութիւնք ընդհանուր քննութիւն մը կազմակերպեցին կեանքի ապահովագրական ընկերութեանց վարչութեան վրայ, որոնց կեդրոնատեղին կը գտնուի ամերիկեան այդ ոստանին մէջ։

Միացեալ Նահանգաց Էքիթապլին համար նախ սա՛ կէտը գիտնալ էական է թէ այդ ընկերութիւնը փոխադարձ չէ բնաւ բոլորովին։

Անոր հիմնադիրը եղած է յիսուն տարի առաջ Մր. Հայտ, մին ա՛ն մարդոց, որոնց — հարկ է խոստովանիլ — ամէնէն աւելի յառաջդիմութիւններ ընել տուած են կեանքի ապահովագրութեան գործին։ Մր. Հայտ քանի մը հարիւր հազար ֆրանք դրած էր իբրեւ երաշխաւորութեան առաջին դրամագլուխ։ Այս սկիզբի արժեթղթերուն իբրեւ ժառանգ և միեւնոյն ժամանակ Ընկերութեան երկրորդ դեր-նախագահ իր որդին էր որ Նախագահ Մր. Ալէքսանտրի հետ իր վիճաբանութեանց միջոցին կը պահանջէր մէկ մասը ա՛յն յաւելուածական գումարին, որ գոյացած էր, կ'ըսէր, իր հօրը ձգած երաշխաւորութեան առաջին դրամագլուխէն։

Ամէն բանէ առաջ սա՛ ըսենք թէ այս վիճաբանութիւնը ինչ բան կ'ապացուցանէ։

1. Անօգուտ և անպատեհ ըլլալը արժեթղթերու վրայ կազմուած դրամագլուխի մը (Société par Actions) որմէ օգուտ մը ակնկալուած չէ, և որ Ընկերութեան արդի պահեստի գոյքերուն և անոր յաւելուածական հասոյթներուն բաղդատմամբ, գրեթէ հինգ հազարի դէմ մէկի համեմատութեամբ է։

2. Քանի որ յաւելուածական դրամի մը չուրջ կռիւ կ'ըլլայ, հետեւաբար կա՛յ այդ յաւելուածական հասոյթը, և որպէսզի այս յաւելուածական հասոյթը գոյութիւն ունենայ, պէտք է որ ամուր կերպով հաստատուած ըլլան պահեստները մաթեմաթիքական ճշդութեամբ։ Ասիկա կը բաւէ Էքիթապլի յաճախորդներուն՝ կատարելապէս սրտապնդուելու համար։

Ասոնց բաղդատութիւն ընել ուզելու, որ անպատշաճ պիտի ըլլար և նոյն իսկ նախատական՝ Էքիթապլին հին վարիչներուն համար, Բարիզի Քոնթուառ Տէսքօնթի յաճախորդներէն մէկուն միտքէն պիտի անցնէ՞ր երբեք իր վստահութիւնը և իր աւանդները վերցնել այդ պատուաւոր ձեռնարկութենէն, ա՛ն պատճառաւ որ անհաւատարիմ պաշտօնեայ մը կրցաւ խորել քանի մը հարիւր հազար ֆրանք։

Վերջերս ընդունեցանք Էքիթապլի հաշուեցոյցը, որ Ընկերութեան 1905 Դեկտ. 31ին կացութիւնը կը ներկայացնէ, և կատարուած քննութիւններէն վերջ վաւերացուած է քննիչ մասնախումբին կողմէ։

Պարտ կը համարինք հոս ներկայացնել այս հաշուեցոյցը, յուսալով թէ չատեր կրնայ հետաքրքրել։

1905 Դեկտ. 31ին ընկերութեան ընդհանուր գոյքերուն գումարն էր 2 միլիառ 156 միլիոն 866,120 ֆր., որուն 347 միլիոն 981,328 ֆր.ը յաւելուածական։

Ահաւասիկ Էքիթապլի հզօր կացութիւնը հաստատող հաշուեցոյց մը, և ահա այս ամենափայլուն կացութիւնն է որ մրցակից ընկերութիւնները լրագիրներուն մէջ իբրեւ տագնապ մը կը նկարագրեն Ամերիկեան Ապահովագրական Ընկերութեանց մասին։

Միթէ կա՞յ ոչ-ամերիկեան ընկերութիւն մը որ կարենայ 347 միլիոն ֆր.ի յաւելուածական երաշխաւորութիւն տալ իր ապահովագրեալներուն։ Տեղական լրագիրներուն մէջ յառաջացուած ֆրանսական ընկերութեան մը ընդհանուր գոյքերուն գումարն իսկ դեռ չի հաւասարիր այդ Ամերիկեան ընկերութեան յաւելուածական երաշխաւորութեան գումարին։

* *

Ընդհանուր Ամերիկեան ընկերութեանց վրայ քննութիւն մը կատարելու համար կազմուած քննիչ մասնախումբին պաշտօնը առիթ տուաւ լրագիրներուն՝ որպէսզի Մուչուալ Լայֆին դէմ ալ յարձակին, մինչեւ իսկ Լա Նիւ Եորքին դէմ, դատափետելով Տնօրէններուն առած վարձքը, Մուչուալի նախագահին ոտքին տակ գրուած 60,000 ֆրանքնոց գորգը, և ամերիկեան նախագահին ընտրութեան առթիւ ընկերութեանց ըրած նպաստը։

Ճշմարտութիւն մըն է թէ Լա Նիւ Եորքի նախագահ Ճօն Մաքքօլ տարեկան 500,000 ֆր. վարձք կ'ընդունէր։ Եթէ այդ վարձքը բաղդատենք եւրոպական Ապահովագրական ընկերութեանց Տնօրէններուն ընդունած վարձքին հետ, պիտի տեսնենք որ Ամերիկեան հսկայ ընկերութեանց նախագահները բաղդատմամբ նուազ վարձք կ'ընդունին։

Բաղդատութիւն.—200 միլիոն ֆրանքնոց գոյքով և 40,000 ապահովագրելոց թուով և տարեկան 25 էն 30 միլիոն ֆր. նոր գործ ընող ընկերութեան մը Տնօրէնը եթէ տարեկան 100 հազար ֆր. ընդունի, ինչ վարձք պէտք է ընդունի 2 միլիառ ֆր.նոց գոյքով, մէկ միլիոն ապահովագրելոց թուով և տարեկան մէկուկէս միլիառ ֆր. նոր գործ ընող ընկերութեան մը Տնօրէնը։

Ուրիշ բաղդատութիւն մը.— Երբ 40,000 ապահովագրելոց թուով ընկերութեան մը Տնօրէնը տարեկան 100 հազար ֆր. կը ստանայ, այդ 40,000 ապահովագրեալներէն իւրաքանչիւրին բաժինը տարեկան երկուքուկէս ֆր. կ'ըլլայ. իսկ եթէ 1 միլիոն ապահովագրելոց թուով ընկերութեան Տնօրէնը 500,000 ֆր. կը ստանայ, այդ 1 միլիոն ապահովագրեալներուն իւրաքանչիւրին բաժին կ'իյնայ տարեկան կէս ֆրանք։ Արդ, ո՞ր ընկերութեան Տնօրէնը աւելի սուղ կը նստի ապահովագրեալներուն։

Պէտք է հոս նկատի առնել թէ 200 միլիոն ֆր. գոյքով ընկերութեան մը Տնօրէն մը գտնել մինչեւ իսկ տարեկան 25,000 ֆրանքով՝ չատ դիւրին է, բայց 2 միլիառ ֆր. գոյքով ընկերութիւն մը կառավարելու կարող Տնօրէն մը 500 հազար ֆր.ով չատ դժուար և հազուագիւտ է։

Լա Նիւ Եորքի դեր-նախագահ Ճ. Բերքինս տարեկան 75,000 տոլար կը ստանար, երբ Մորկան եկաւ խլեց Նիւ Եորքի ձեռքէն այդ անձը տարեկան 500.000 տոլար (2 միլիոն 500,000 ֆր.) երաշխաւորելով. արդ, միթէ Լա Նիւ Եորք մե՞ծ վարձք մը կը վճարէր իր դեր-նախագահին։ Եթէ Բ. Մորկան տարեկան մէկ միլիոն տոլարով ս և է հաստատութեան մը տնօրէնութիւնը յանձն առնելու յօժարէր, հարիւրաւոր դրամական հաստատութիւններ ուրախութեամբ պիտի դիմէին անոր, և կարծենք թէ լաւ գործ մը տեսած պիտի ըլլար ա՛յն հաստատութիւնը՝ որ պիտի յաջողէր իրեն Տնօրէն կարգելու Մորկանը 1 միլիոն տոլարով (5 միլիոն ֆր.), Հետեւաբար, վարձքի մը քիչ կամ չատ ըլլալը անձին կարողութենէն կախում ունի և ըստ այնմ կը դատուի։

Սուտ ամբաստանութիւններ
Գործին առաջնորդը

Ամերիկեան Ընկերութեանց դէմ արձակուած ամբաստանութիւններուն մէջ ծիծաղելիներ ալ կան. զոր օրինակ, ա՛յն ամբաստանութիւնը որ ա՛յնպէս ցոյց կուտայ թէ Մուչուալ Լայֆի նախագահը ոտքին տակ ունի 60,000 ֆր.նոց գորգ մը։ Կարծենք թէ Ամերիկացիք, որոնք իբրեւ չատ գործնական մարդիկ կը ներկայացուին, որոնք իբր թէ իրենց ապահովագրեալներէն չորթած դրամներով կը հարստանան, փոխանակ 60,000 ֆր.նոց պերճ և մեծարժէք փոխաթներու վրայէն քալելու, նախամեծար պիտի համարէին այդ դրամը պարզապէս իրենց գրպանը դնել։ Հետեւաբար, չարժեր մինչեւ իսկ հերքելու ելնել այս ամբաստանութիւնը, որ ծաղրելի է պարզապէս, և որուն վրայ մարդ կը թոթվէ ուսերը և կ'անցնի։

Ուրիշ մեղադրանք մը

Լա Նիւ Եորք Ընկերութիւնը երեք անգամ, 1896ին, 1900ին և 1904ին, 250,000 ֆր.ի երեք վարկեր յատկացուց Մաքքինլիի և Րուզվէլթի ընտրելութիւններուն ուժ տալու համար։ Նախագահ Մաքքօլ ո՛չ միայն խոստովանեցաւ այս իրողութիւնը քննիչ մասնախումբին առջեւ, այլ բացէ ի բաց յայտարարեց որ եթէ միեւնոյն պարագաները դարձեալ ներկայանային, միեւնոյն ընթացքը պիտի բռնէր ինքը։

Լա Նիւ Եորքի հակառակորդ լրագիրները այս խնդիրը մատերնին փաթթելով բարկացած չեղեալով մեկնութիւններ տալ սկսան։ Պոռացին կանչեցին թէ ապահովագրելոց դրամները կը վատնուին ընտրական պայքարներու մէջ, թէ ընտրողները կաշառելու փորձեր կ'ըլլան ևն. ևն.։

Բայց իրողութիւնը ա՛ն է թէ այս ամենուն մէջ քաղաքականութիւնը գործ չունէր. Լա Նիւ Եորքը, ինչպէս նաեւ Միացեալ Նահանգաց բոլոր սեղանաւորական ձեռնարկութիւնները չահագրգռուած բանն էր «Առողջ դրամը», այսինքն «Ոսկեդրամը» պաշտպանելու հարկը, և ի դերեւ հանել Տէմօքրաթներուն ծրագիրները՝ որոնք կ'ուզէին երկդրամեան դրութեան վերահաստատութիւնը և մինչեւ իսկ անթուելի քանակութեամբ արծաթ դրամ կտրել կը պահանջէին։ Այս անտեսագիտական հերձուածը կրնար վտանգել Ամերիկեան մեծ ընկերութեանց ծաղկեալ վիճակը։

Հետեւաբար, այս ամբողջ իրողութեան մէջ բուն խնդիրը «դրամական» էր։

Մաքքօլ Նախագահը իր այս ընթացքին համար չնորհակալութեան արժանի է, և ոչ ոք կրնայ լրջօրէն անոր երեսը զարնել 750,000 ֆր. ծախսելը ա՛յնքան զօրեղ նպատակով և ի չահ ապահովագրեալներուն։ Դիտել տա՛նք հոս որ Ընկերութիւնը այդ վերոյիշեալ երեք վարկերուն միջոցին մէկ ու կէս միլիառ ֆր.է աւելի գոյք ունէր։

Ամէն պարագայի մէջ այս ծախքը չատ աւելի կ'արժէ քան բազմաթիւ հրատարակութեանց համար եղած ա՛յնքան ծախքերը։ Հոս կը փափաքինք նաեւ հարցում մը ընել, որ չատերուն գործին պիտի չգայ, և որուն լուծումը սակայն հետաքրքրական է.— Ի՞նչ ծախք կը կարծէք որ ըրած ըլլան օտար Ընկերութիւնները ներկայ պայքարին մէջ։ Բաժնեթղթերու վրայ գործող Ընկերութեանց բաժնետէրերուն և ապահովագրեալներուն համար ապահովապէս չատ աւելի սուղ նստաւ այս պայքարը քան Մաքքինլիի և Րուզվէլթի ընտրութեան համար Լա Նիւ Եորքի տուած վարկերը։

Ամերիկեան Ընկերութիւններուն մատուցած անգին ծառայութիւնները

Ստորին անիրաւութիւն մը պիտի ըլլայ ուրանալը կեանքի ապահովագրութեան մեծ դարին Ամերիկեան ընկերութեանց մատուցած նշանաւոր ծառայութիւնները։ Իրենց պայմանագիրներուն ընդհանուր պայմանները բարւոքելու խնդրով զբաղած չորս տասնեակ, կարելի եղածին չափ առաւելութեանց բարձրագոյն աստիճանը իրենց յաճախորդներուն հայթայթելու հոգածու, Ամերիկեան ընկերութիւնները իրենց մրցումով պարտաւորեցին բաժնեթուղթի վրայ գործող ընկերութիւնները իրենց հետեւելու յառաջդիմութեան ուղղին մէջ։ Ասոնց այս նախանձաւորութեան, որ չահաբեր եղաւ հասարակութեան, կեանքի ապահովագրութիւնը թերեւս այսօր տակաւին ի գործ դրուէր ա՛յնպէս, ինչպէս ի գործ կը դրուէր նախորդ դարուն սկիզբները։

Ամերիկեան ընկերութիւններն են որ ծաւալեցին, տարածեցին փոխադարձութեան ա՛յն գաղափարները՝ որ հետզհետէ Եւրոպայի մէջ կ'ընդարձակեն իրենց բարերար ազդեցութիւնը։ Պէտք է խոստովանիլ զայս և կրկնել բարձրաբարբառ։ Ահա արդի պայքարին մեծ պատճառներէն մին։

«Բազում աղմուկ վասն ոչնչի»

Օտար ընկերութեանց կողմէ Ամերիկեաններուն դէմ մղուած այս նպատակաւոր պայքարը ինչ ազդեցութիւն կը կարծէք որ ըրած ըլլայ ի վնաս Ամերիկեաններուն։ — Բացարձակապէս ոչինչ։ Համօրէն աշխարհ իր վստահութիւնը ամէն ժամանակէ աւելի ամրապնդած է ի նպաստ ամերիկեան ընկերութեանց, զորս անսասանելու համար ա՛յնքան դրամ և ժամանակ վատնեցին օտար ընկերութիւնները։

Լա Նիւ Եորք 1905ին մէկուկէս միլիառ ֆր.էն աւելի նոր գործ ըրած է, և իր հին ապահովագրելոց թուոյն վրայ 157,000 նոր դիմող ունեցած է։ Բոլոր գաղ. ընկերութիւններուն միանալով ըրած նոր գործոց գումարէն գրեթէ 4 անգամ։ Բաղդատմամբ 1904ին 6 միլիոն ֆր. պակաս ծախք ըրած է։

Թուանշանները ինքնին ա՛յնքան պերճախօս են, և ամերիկեան ընկերութեանց ներկայ ծաղկեալ կացութիւնը կը մատնանշեն գործնական անհերքելի փաստերով, և նպատակաւոր հրատարակիչներու յերիւրանքները քար մը իսկ չեն կրնար ձգել կամ խախտել նոյն հսկայ Ընկերութեանց ամրակուռ շէնքէն։

Կարեւոր Վաւերաթուղթ մը

1905 Դեկտ. 31ին Լա Նիւ Եորքի դրամական կամ ելմտական կացութեան վրայ հետեւեալ ճշգրիտ տեղեկագիրը մատուցած են Լոնտոնէն՝ Մ. Մ. Բրայս. Ուօթրհաուս և Ընկ. և Նիւ Եորքէն՝ Մ. Մ. Հասքինս և Սէլս երդուեալ հաշուեքննիչները.—

Վկայական.—

Լա Նիւ Եորք կեանքի Ապահովագրական Ընկերութիւն, Նիւ Եորք.

Ընկերութեան գործառնութիւնները քննելու համար Վարչական Խորհուրդին կողմէ ընտրուած Մասնախումբին հրահանգներուն վրայ, քննեցինք և ճշդեցինք իր հաշիւները վերջին տարւոյն համար, և 1905 Դեկտ. 31ի անոր ելմտական կացութեան վրայ յայտագիր մը պատրաստեցինք։

Ընկերութեան գոյքերուն հետեւեալ գլուխները ճշդեցինք.—

Շահադրութիւն Պարտաթուղթերու վրայ.— Քննեցինք և հաշուեցինք Ընկերութեան կեդրոնական սնտուկին մէջ ի պահ դրուած պարտաթուղթերը, որոնց անուանական արժէքն է 1 միլիառ 412 միլիոն 51,029 ֆր.։ Ընկերութեան ձեռքը գտնուած պաշտօնական թուղթերը, զորս մեր աչքով իսկ տեսանք, կը հաստատեն թէ 241 միլիոն 481,131 ֆր. անուանական արժէքով ուրիշ պարտաթուղթեր ի պահ դրուած են օտար Տէրութեանց և կառավարութեանց մօտ։

Այս պարտաթուղթերուն անուանական ամբողջ արժէքն է 1 միլիառ 653 միլիոն 481,160 ֆր., ասոնց տոմարներուն մէջ ցոյց տրուած գինն է 1 միլիառ 648 միլիոն 18,908 ֆր., և ընթացիկ գիներուն արժէքով, զոր ստուգեցինք, 1 միլիառ 676 միլիոն 255,614 ֆրանք։

Անշարժ կալուածներու վրայ փոխատուութիւններ. — Անշարժ կալուածներու վրայ եղած փոխատուու-

---

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ 157

ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ
ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՓԱՐԱՅՈՎ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԼԴ.

ՔՈՒՊԱ ՇՈԳԵՆԱՒԸ

Ասոնց ամէնքը երկու վայրկեանի մէջ տեղի ունեցան ուրկէ ետք աւազակապետը թխեցին մութ մթերանոցի մը մէջ։ Լավառէտի օգնութեան հասնողները չոգենաւուն երկու ֆրանսացի նաւաստիներն էին։ Երիտասարդը ետքը Տօն Ժօզէի քով գնաց ու սկսաւ անոր գրպանները խուզարկել.

—Զի՞ս պիտի կողոպտէ՞ք, գոչեց աւազակապետը պահած տեղէն,

Լավառէտ ասոնց կարեւորութիւն տալու չուրանալով իր խուզարկութիւնները Տօն Ժօզէի գրպանին մէջ պանքնոտներով լեցուն դրամապանակ մը գտաւ։

—Հիմայ ծուղակը ինկար աղուէ՛ս գոչեց,

—Օգնութի՜ւն, օգնութի՜ւն աղաղակեց Տօն Ժօզէ, աւազակ մը որ իմ չոգենաւուս մէջ իսկ կը կողոպտէ զիս։

Լավառէտ բոլորովին անտարբեր՝ աւազակապետին այս պաչտպաներուն և բողոքներուն, դրամապանակը բացաւ որուն մէջ պանքնոտներու խուրձ մը գտնելով, մէկիկ մէկիկ համրելէ ետք.

—76,000 ֆրանք գոչեց, այս գումարը Քուպա չոգենաւը այցելող Իտալացիներն ու Աւստրիացիները վճարած են. հաստատապէս գիտեմ որ դուն, Տօն Ժօզէ փարա մը իսկ չունէիր գրպանդ երբ այս ֆրանսական չոգենաւը ձեռք անցուցիր։ Քանի որ դրամը այս չոգենաւուն չնորհիւ վաստըկած ես, արդարութիւնը կը պահանջէ որ այս դրամին կէսը, այսինքն 38,000 ֆրանքը, չոգենաւուն տիրոջ, խնդ Պ. Կուպէին տաս. եւ հիմայ Պ. Կուպէի փոխանորդաբար գործելով, այս դրամին 10,000 ֆրանքը ձեզի պիտի ձգեմ և պիտի ջնջեմ անոր հետ կնքած ձեր պայմանագրութիւնը զոր այնչափ չարաչար գործածեցիք։ Ահաւասիկ դրամին կէսին վրայ տասը հազար ֆրանք եւս աւելցնելով, ձեր գրպանը կը դնեմ 48,000 ֆրանք։

Լավառէտ ճշմարտապէս 48,000 ֆրանքը դրամապանակին մէջ զետեղելով, դրաւ զայն Տօն Ժօզէի գրպանը։ Ետքը առաջ տանելով իր դատաստանը,

—Մնացած դրամին 20,000 ֆր. ալ այս չոգենաւին մէջ աչխատող նաւաստի Լանկլուայի ու զաւկին պիտի տամ որ ձկնորսանաւ մը գնէ։ Պ. Կուպէ չատ պիտի չտխրի ինծի այս արդար բաշխումէս, քանի որ զինքը ֆրանսացի թշնամիներուն օգնելու տարիէնէ ազատեցի։ Երիտասարդը 20,000 ֆրանքի պանքնոտ առնելով ձեռքը զայն ներկայացուց իր քովը կեցող երկու ֆրանսացի նաւաստիներուն։

Այս վերջի երկուքը երբ կը տատամէին զայն ընդունելու,

—Հնազանդեցէ՛ք հրամանիս ըսաւ Լավառէտ, մի՛ մերժէք այս գումարը, Պ. Կուպէ երախտապարտ պիտի ըլլայ թէ ինծի և թէ ձեզ. եթէ նոյն իսկ դիտողութիւն ընելու ելլայ ես պիտի կըրնամ զայն համոզել։ Ես ուղեւոր մը ըլլալէ առաջ խմբագիր մըն եմ և ազդեցիկ թերթ մը ունիմ ձեռքս անոր մէջ գրելով վերջապէս պիտի յաջողիմ համոզել ֆրանսական կառավարութիւնը որ անպատճառ գնէ այս ընդծովեայ չոգենաւը։

Լավառէտ ասոնց ամէնքը անբացատրելի չուտիկութեամբ մը կատարելէ ետք, կրկին ստացաւ հրամատարի դիրքը ու ազդու չեշտով մը,

—Ժան, ըսաւ նաւաստիին, գո՛ւն փարոսին կողմը, դուն ալ Լանկլուա մեքենային գլուխը։ Հոս չենք կրնար երկար ատեն մնալ, պէտք է անմիջապէս վեր ելլանք։

Պօլօսի որ հեռուէն կը դիտէր Լավառէտ այս արարքը, մեքենան հրամանը լսելուն պէս, մեքենային փաթթուեցաւ զայն խանգարելու դիտաւորով։ Սըր Մօռլըթօնի համբերութիւնը գագաթնակէտին հասած էր։ Կոփամարտի քաջավարժ այս անգլիացին միակ հարուած մը իջեցուց վաչխառուին և զայն թաւալեցուց հեռացուց մեքենային քովէն։ Շոգենաւը նոյն պահուն երկու մեթր չափ բարձրացաւ ծովուն յատակէն եւ սկսաւ ճամբան չարունակել։ Շոգենաւուն մէջ գտնուողները, բացի ջուրերուն ընթացքէն ոչինչ կը տեսնէին ապակեփեղկերէն

—Քանի՞ գրկաչափ խորութեամբ կը ճամբորդենք հարցուց միս Օսէթ,

—Քանի երկու գրկաչափ,

—Մէկ գրկաչափին երկայնութիւնը ո՞րչափ է.

—Մէկ մեթր և վաթսուն սանթիմեթր։ Այս խորութեան մէջ երբ չոգենաւը ճամբորդէ, բնաւ չը տատանիր. մինչ որ Ատլանտեան ծովուն խորութեան միջին սահմանը 200 մեթր է։ Հետեւաբար կարելի է լիաչափ ընթանալ առանց ս և է վտանգի։

(Շարունակելի)

թիւնները բաղդատեցինք Ընկերութեան դիւաններուն մէջ գտնուած պաշտօնական թուղթերուն հետ, ղոյինքն փոխառուներուն կողմէ իրենց դրուած անչափ կոլուածներուն մասնակներուն հետ, և հրգեցինք որ այս փոխառուութեանց ալ ամբողջ գումարը կը յանգի 132 միլիոն 602,783 ֆր.ի։

Արժէթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ. — Ընկերութեան ըով փոխառուութեանց իբրև երաշխաւորութիւն աւանդ դրուած արժէթուղթերը կամ անոնց վկայականները քննեցինք, և ստուգեցինք որ աւանդ ձգուած այդ արժէթուղթերուն ներկայ հրապարակի գիներուն արժէքն է 21 միլիոն 988 հազար 829 ֆ.։ Եւ.

ՆԵՐԿԱՑԻՒՍ ԿԸ ՎԿԱՅԵՆՔ ԹԷ գոյքերու այս ցուցակները համաձայն են Ընկերութեան տոմարներուն հետ եւ ճիշդ են։

Ստորագրութիւնք
ԲՐԱՑՍ, ՈՒՕԹԸՐՀԱՈՒՍ ԵՒ ԸՆԿ.
Երդուեալ հաշուեքննիչ
(Լոնտոն)
ՀԱՍՔԻՆՍ ԵՒ ՍԷԼՍ
Երդուեալ հաշուեքննիչ
(Նիւ Եորք)
1906 Յունվար 6

Ք.

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՆԳԼԻՈ-ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ.—Ճաբոնի Երեսփ. Ժողովին մէջ պատերազմական նախարար Թէրաուչի յայտարարեց թէ Անգլիա և Ճաբոն փոխադարձաբար համաձայնած են իրարու տեղեկութիւններ հաղորդել իրենց զինուորական ուժերուն վրայ, անկեղծօրէն և լիուլի։ Անգլիա պիտի աջակցի ճափոնական բանակին վերակազմութեան, և պիտի ուսումնասիրէ յատկապէս Հնդկաստանի պաշտպանութեան ծրագիրը։ Արիզուկովա արքայազուն իշխանին հետևորդներէն մէկն արդէն այս մասին պտոյտ մը կատարեց Հնդկաստանի մէջ, անցեալ տարի։ Ճաբոն իրաւունք պիտի ունենայ իր զինուորութիւնները հաղորդելու Անգլիոյ պաշտպանողական ս. և է դրութեան վրայ։

ՃԱԲՈՆԱԿԱՆ ՍՈՎԸ.—Երեսփ. Ժողովը որոշեց 300,000 անգլ. ոսկիի նպաստ մը յատկացնել Ճաբոնի սովեալ նահանգներուն համար ազգային պահեստի սնտուկէն։

ՄԱՐՈՔԻ ԺՈՂՈՎԸ.—Ի՛նչ որ ալ ըլլայ, Տէրութիւնք կը փափաքին աւելցնել իրենց գործունէութիւնը ֆրանքօ-գերման վէճը ամոքելու համար, և այս պահուս իրաւախոհ ընելու միջոցներ կ'ուսումնասիրուին, որպէս զի բաղձալի հաշտութիւնը ձեռք բերուի։ Գերմանիա այս ամէնը շատ լաւ գիտէ։ Վերջին քանի մը օրուան մէջ իր ներկայացուցիչներուն ընթացքը շատ փոխուած է ժողովին մէջ։

Օրէ օր պատուիրակներուն մէջ կ'աւելնայ սա՛ տպաւորութիւնը թէ ժողովը պիտի չցրուի առանց խաղաղութեան երաշխաւորութիւն մը տալու աշխարհի։ Ի նպաստ խաղաղութեան դաշնակցութիւն մը կազմելու վրայ է, եթէ կրնանք այսպիսի բացատրութիւն մը գործածել։ Օրէ օր կը մօտենան ժողովին կարևոր դէպքերը, որոնցմէ կրնայ խաղաղութիւն առաջ գալ. և այսպէս կը համարձակի Ալժեզիրասի մէջ տարբեր արդիւնք գուշակել։

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ. — Անգլիոյ և Ռուսիոյ առևտրական ձգտումները միշտ կը շարունակուին և իրարու կը բաղխին Պարսկաստանի մէջ։ Թիպէթի և Աֆղանիստանի հետ Անգլիոյ ըրած կարգադրութիւնները ընդունելու յօժար է Ռուսիա, բայց առևտրական առաւելութիւններ կ'ուզէ ձեռք բերել Պարսկաստանի մէջ։ Ռուս բարձրաստիճան պետական մարդ մը յայտարարած է թէ Պարսկաստանի վաճառականութեան համար կրնան երկու տէրութիւնները իրաւախոհութեան միջոց մը գտնել, եթէ երկուստեք բարեացակամութեամբ վարուին։ Առևտրական խնդրոյն գլխաւոր դժուարութիւնը սա՛ է որ երկու երկիրներն ալ կ'ուզեն բամբակ ծախել։

ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱՊԱԳԱՆ. — ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄՐ. ՊԱԼՖՈՒՐԻ ԵՒ ՄՐ. ՉԸՄՊՐԼԸՆԻ.— Երկու պետական մարդիկը անցեալ օր իրարու հետ ճաշեցին, նպատակ ունենալով խորհրդակցիլ Միութենական կուսակցութեան ապագային վրայ։ Հիմակ այլ եւս բուն խնդիրէն շեղելու հնար չկայ։ Կա՛մ այն է որ Միութենականութիւնը պէտք է Մաքսային Բարենորոգութեան հետ թեւ թևի տալով երթայ, կամ Մաքսային Բարենորոգութեան ջատագովները պէտք է նոր և անջատ կուսակցութիւն մը կազմեն անգլիական պետութեան մէջ։

Ամէն կարելի միջոց ձեռք առնուած էր նոյն իրիկուան խօսակցութիւնը վերջնական և արդիւնաւոր ընելու համար։ Ցերեկին, Լորտ Լէնստաուն, Մր. Լիթըլթըն և Մր. Վիքթոր Քէվէնտիշ Մր. Չէմպըլէնի հետ տեսակցելով կացութեան վրայ խորհրդակցած էին պաշտօնական տեսակէտով։ Նախորդ օրը Մր. Պալֆուր իր անմիջական և շատ մտերիմ հետևորդներուն կարծիքը հասկցած էր։ Հետևաբար, երկու պետական մարդիկը տեսակցած ատեննին կատարելապէս գիտէին իրենց աջակիցներուն կարծիքը։

Ներկայ սերունդին մէջ ս. և է անգլիացի պետական մարդու առջեւ այսքան դժուարին խնդիր մը ներկայացած չէր պատմական մեծ կուսակցութեան ճակատագրին վրայ։ Մր. Չէմպըլէն և իր հետևորդները Միութենական կուսակցութեան մը ստուար մեծամասնութիւն մը ունին։ Զանազան ցանկեր հրատարակուեցան, որոնք ցոյց կուտան Մր. Պալֆուրի և Մր. Չէմպըլէնի քաղաքականութեանց հետևորդներուն ճիշդ թիւերը Երեսփ. Ժողովին մէջ, թէ՛ւ որ ասոնց այդ ցանկերուն ճշդութիւնը դեռ հարցական է։ Զոր օրինակ, Միութենական ընտրելիներէն շատերը իբրեւ Պալֆուրեան նշանակուեցան քան իբրեւ Չէմպըլէնեան՝ ընտրութեանց միջոցին, որովհետեւ Միութենական ըլլալով՝ բնականաբար Միութենական կուսակցութեան պաշտօնական պետին (Պալֆուրի) հնազանդութիւն կը պարտէին։ Բայց ասիկա արգելք մը չէ որ անոնք չպաշտպանեն Մաքսային Բարենորոգութեան քաղաքականութիւնը ի հարկին ժամին վրայ։

ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒՆ. — Կը փափաքի՞ք աղէկօք Ճառանցի հարս մը ըլլալ։ Ահա անոր կեանքին կանոններէն մէկ քանին.—

Միշտ սիրելի եղիր քու կեսրոջդ և կեսրայրիդ։

Շատ մի՛ խօսիր։

Առաւուն կանուխ ելի՛ր, իրիկունը ուշ պառկէ՛, և ցերեկին մի՛ քնանար։

Մինչեւ որ յիսուն տարեկան չըլլաս բազմութեան մէջ մի՛ խառնուիր։

Կախարդներուն մի՛ դիմեր։

Թեթեւ զգեստ մի՛ հագնիր։

Խոնարհ եղի՛ր և քաղաքավար։

Բնաւ նախանձոտ մի՛ ըլլար։

Եթէ նոյն իսկ ամուսինդ գէշ ճամբու մէջ է, մի՛ բարկանար։

Դրացիներուդ մասին գէշ մի՛ խօսիր։

Կնոջ մը ամէնէն ազնիւ առաքինութիւնն է անթերի հնազանդութիւն իր ամուսինին։

Ճառանցի հարսին մայրը պարտաւորութեանց այս փոքրիկ դասանանքը կը սորվեցնէ անոր։ Հետաքրքրական է գիտնալ թէ ամուսիններուն պարտաւորութիւնները ո՞վ կը սորվեցնէ անոնց։

ՏԻԿԻՆԸ ԵՒ ԱՌԻՒԾԸ. — ԴԻՏԱՐԱՆ ԼՈՆՏՈՆԵԱՆ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ. — Քէնթրըլըրիի երաժշտարահին մէջ, զուամնելի դէպք մը պատահեցաւ առիւծներու կողմէ ձեւացուցուած խաղերուն միջոցին։

Կենդանիները, թուով 14, թատերաբեմին վրայ բերուեցան խոշոր վանդակով մը, և Հէր Բրինց և երկու օգնական տիկիններ ներս մտան անոնց խաղեր կատարել տալու։ Դէպքը տեղի ունեցաւ կենդանիներուն շուրջ տիկիններէն մէկուն պարը լմննալէն վերջ, երբ մարզիչը իր առիւծները հում միսով կը կերակրէր։ Մատաղ առիւծ մը իրեն նետուած ձիու մսի կտոր մը առնելու համար ցատկում մը ընելու միջոցին կիներէն մէկուն զարնուեցաւ, որ ինկաւ վանդակին տախտակամածին վրայ, և կենդանին ոտքը առնելով, անոր գլխուն վրայ կեցաւ։

Ամբողջ տեսարանը տեղի կ'ունենար խուռն բազմութեան աչքին առջեւ, և մեծ յուզում և իրարանցում առաջ բերաւ։ Վանդակին մէջ տեղի ունեցած խառնուրդին ատեն առիւծին թաթերը տիկնոջ վզին փաթթուեցան, սա՛ տպաւորութիւնը ձգելով թէ առիւծը կատաղի յարձակում մը կը գործէ անոր վրայ։ Շատ կիներ՝ տեսարանէն սարսափահար, պոռալով դուրս խուժեցին թատրոնէն, որուն վարիչը պարտաւորուեցաւ պահ մը վարագոյրը իջեցնել, ինչ որ աւելի մեծցուց շփոթութիւնը։

Հէր Բրինց տիկնոջ օգնութեան փութաց, և բուռն զօրութեամբ քաշքշելով գազանը քշեց իր օգնականին կոխոտուած մարմնոյն վրայէն։ Յետոյ առիւծը տնկին մը քշուեցաւ և դժուարաւ կինը վանդակէն փոխադրուեցաւ թատրոնին վերի սրահը։ Բարեբախտաբար շատ վնասուած չէր, թեւերուն և վզին վրայ քանի մը ճմլուածներ կրած ըլլալով միայն։ Անմիջապէս վիրաբուժական դարման մատուցուեցաւ, և յետոյ կառքով մը իր տունը տարուեցաւ։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲԱԽՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Բախտը անգամ մըն ալ գաւառացիներուն ժպտեցաւ Բորիզի Մամյոն մեծ վիճակահանութեան մէջ, որ քաշուեցաւ Եչ. օր։ Մեծ մրցանակը այս անգամ 20,000 անգլ. ոսկի վիճակեցաւ Պէրժառքի մէջ և մօտը ապրող երկու հոգիի։ Մ. Ժան Ֆէյար, որ տեղական պաշտօնատան մը մէջ գրագիր է, և Մ. Լուի Պուլի որ առևտրական գործով կը զբաղի մօտերը, մտերիմ բարեկամ են։ Երկուքը միասին տոմսակ մը գնած էին, սա՛ համաձայնութեամբ որ եթէ վաստկին, դրամը հաւասարապէս բաժնէին մէջերնին, և հիմա այսպէս պիտի ընեն և միասին վաճառականութեամբ պիտի զբաղին։ Մ. Ժան Ֆէյար որ ամուսնացած է և երկու զաւակ ունի, նոր ճաշած էր իր պաշտօնատունը կը դառնար, երբ պանքայի գրագիր մը ներս վազեց բարի լուրը բերաւ։ — «Մի՞թէ կարելի՞ բան է։ Վստա՞հ էք», հարցուց, բոլորովին այլայլած եղած։ «Ապահով», եղաւ պանքայի գրագրին պատասխանը։ «Դուք Մ. Ֆէյարն էք, այնպէս չէ՞։ Աղէ՛կ, դուք Սոսիէթէ Ժէնէրալի հաստատութենէն գնած էիք տոմսակը։» Իրեն հետ թուղթ մը ունէր որմէ կարդաց շահող թիւը, և Մ. Ֆէյար, որ իր գրպանի տետրակին մէջ ունէր տոմսակը, հանեց և թիւերը բաղդատեց։ Տարակոյս չկար, և իսկոյն օթօմոպիլ մը նստելով իր բարեկամին՝ Մ. Լուի Պուլիի գնաց, որ՝ իրեն պէս՝ ապշեցաւ այս անակնկալ բախտաւորութեան վրայ։ Միասին նոյն սենեակին հաստատութիւնը գացին, և օրինական ձեւակերպութիւնները կատարեցին վճարումը ապահովելու համար։

Մ. Ֆէյար և իր բարեկամը երկուքն ալ 38 տարեկան են։

Երկրորդ մրցանակը, 4,000 անգլ. ոսկի, շահեցան հինգ քոյրեր, բնիկ Լիլ քաղաքէն, որոնցմէ երեքը կ'աշխատին այդ քաղաքին ճերմակեղէնի խանութի մը մէջ։

ՄԵԾ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՊԱՆԴՈԿԻ ՄԷՋ. —Վիլնայի (Ռուսիա) մէկ պանդոկին մէջ Քրասնիօգքայեա կոմսուհին գողցուց 60,000 անգլ. ոսկի արժողութեամբ գոհարեղէններ և ուրիշ թանկագին առարկաներ։ Կորսուածներուն ցանկին համաձայն, գողերը առեր տարեր են 13756 գերմանական մարք, 106 ֆր. 10 կոպէկ, 35 իտալական ֆր. եւ 15,000 թղթադրամ և ոսկի ռուբլի (ընդամէնը 2,200 անգլ. ոսկի)։ Կորսուածներուն մէջ կան նաեւ կոռոններ, պանքայի թուղթեր 6,000 անգլ. ոսկինոց, ևն. և նաեւ Դքսուհիին անցագիրը։

ԱՀՌՈՒՍԱՐՍԱՓ ԵԿԵՂԵՑԻԻ ՄԸ ՄԷՋ. —50 ՀՈԳԻ ՄԵՌԱԾ ԵՒ ՎԻՐԱՒՈՐՈՒԱԾ.—Ուրբաթ կէս օրէ վերջ սրտաճմլիկ դէպք մը պատահեցաւ Վիեննայի Ալթլէրխէնֆէլտ խոշոր եկեղեցիին մէջ մանկական արարողութեան մը միջոցին։ Քարոզին ատեն կին մը յանկարծ լսուեցաւ։ Սկսաւ աղեկտուր ճիչեր արձակել, և մանուկներն ու անոնց ուսուցիչները կարծեցին թէ կրակ կայ։ Ցնորական ահաբեկութեամբ խուժեցին դէպի դուռները, և շատ տղաքներ գետինը իյնալով ոտնակոխ եղան։ Շատերը վիրաւորուեցան, 14ը ծանրապէս, և քիչ յետոյ չորսը մեռան։ Եկեղեցւոյն դուրս, ուր ծնողք իրենց զաւակներուն կ'սպասէին, աղեկտուր տեսարաններ տեղի ունեցան։ Հայր մը վազեց եկաւ գրեթէ մոլեգնած, որովհետեւ իր զաւակը փնտռելու անձկութեան մէջ հագուստներն իսկ չէր հագած։ Շէնքին փախչող պզտիկ աղջիկներէն շատերը մէջտեղ չկան։

Վերջին հաշիւներուն նայելով զոհերուն թիւն է 50, մեռած կամ վիրաւոր։

Եկեղեցիին մէջ 500 հոգի կար, որոնք իսկոյն գլխաւոր դուռը սկսան վազել, բայց գոցուած ըլլալով կողմնակի դուռները խուժեցին, ուրկէ վեց աստիճանով սանդուխ մը փողոց կը տանէր։ Տղաքները իրենց ետևէն քշուելով, աստիճաններուն վրայ ինկան, և ետևէն եկողներէն ոտնակոխ եղան։ Երբ անդորրութիւնը վերահաստատուեցաւ, օգնութիւն հասցուցին վիրաւորներուն, որոնք անզգայ դէզերու պէս պառկած էին սանդուխին տակը։

ԳՆԵԼՈՒ ՄԵՆԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆԸ.— ՎԱՏՆՈՒԱԾ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— ՉՈՐՍ ՏԱՐՈՒԱՆ ՄԷՋ 80,000 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ.— Ամերիկուհի Տիկին Մէբբ Քինկ, որ Եչ. օր մեռաւ Ֆլաշինկի դարմանատան մէջ, ծանօթ էր գնելու և վաճառք պահելու մենամոլութեամբ։ Պրուքլինի մէջ իր ունեցած քառայարկ հսկայ տունը՝ ուր կը բնակէր չորս տարի առաջ, երբ դարմանատունը տարուեցաւ, ձեղունէն մինչեւ մառանը լեցուն էր վաճառքներով՝ զորս իր ամուսնոյն մահուան թուականէն (քսան տարի առաջ) ի վեր կը գնէր ու կը գնէր, մինչեւ որ այդ տունը, որ «Խորհրդաւոր տուն» կը կոչուէր, փակուեցաւ և պատուհանները գոցուեցան։

Ամուսինը իր այրին ձգած էր 80 հազար անգլ. ոսկիի հարստութիւն մը։ Զաւակ չունէին։ Իր վիշտը սփոփելու կամ խեղդելու համար առաւօտ, իրիկուն, կէս օր, տարւոյն չորս եղանակներուն մէջ, չարունակ կը գնէր ու կը դիզէր։ Հետզհետէ իր միտքը խանգարուեցաւ այս մշտնջենաւոր գնումին ճնշման ներքեւ։ Ընդհանուր զարմանք մը կար թէ ո՛ւր գացած էր այս կնոջ հարստութիւնը, բայց խնդիրը պարզուեցաւ Եչ. օր, երբ կտակատարները տունը մտան, և 50,000 անգլ. ոսկիի հաշուեցին հոն գտնուած զանազան վաճառքները։ Ասոնցմէ մեծ մասը, արժէքաւոր ժապաւէններ, մուշտակներ, մետաքսներ, և թանկագին շրջազգեստներ, տակաւին այնպէս ծրար եղած կեցած էին առանց քակուած ըլլալու, և ցեցակեր եղած էին։ Մե՛ղք որ ամենամեծ մասը այսպէս կորսնցուցած են իրենց բոլոր արժէքը, բացի սակաւ առարկաներէն, ինչպէս յախճապակիի գործեր և թանկագին մետաղներ։

Բոլոր սենեակներուն մէջ ծրար ծրարի վրայ դիզուած էր, որոնք սեղանի վրայ, ամէնքն ալ կոկիկ կերպով չորսուած և կարգի դրուած, և խորոքնոցին վրայ փակցուած վաճառքին առն հասնելուն ընկալագիրը։ Տիկինը կ'ապրէր առանց սպասուհիի, և խիստ ալ խնայող կը համարուէր։

ԱԼՖՈՆՍՈ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՈՍԿԵՂԻՆԻԿ ՕՐԵՐԸ.— Պէտրըպէ կը հեռագրեն Փետր. 2 թուով.— Ալֆոնսօ թագաւոր այս առաւօտ ժամը 10½էն հոս ժամանեց Սան Սեբաստիէնէն։ Ժամ 11էն, թագաւորը ընկերակցութեամբ իշխանուհիներուն, պտոյտ մը կատարեց քաղաքին գլխաւոր շուկային մէջ, և ժամը 1էն վերադարձաւ Մաւրիոքօ ամարանոցը։

Ճաշէն վերջ, Ն. Վեհափառութիւն և Ենա իշխանուհին, ճամբայ ելան բաց օթոմոպիլով մը, մինչեւ Վէրա սահմանագլխին վրայ պտոյտ մը կատարելու, և երեկոյին Պիարից դարձան։

Ալֆոնսօ թագաւոր պահ մը միայն Մաւրիոքօ ամարանոցին մէջ իշխանուհիներուն հետ։ Իրիկուան Մաարիտ դարձաւ խանդավառ հրաժեշտ մը առնելով։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԳՈՂՑՈՒԱԾ ՆԱՄԱԿ

Ս. Պատրիարք Հօր հրամանով Պատրիարքարանի դիւաններուն մէջ խիստ քննութիւն մը կատարուած էր հասկնալու համար թէ ո՛ր դիւանէն և որո՛ւ ձեռքով Բիւզանդիոնին տրուած է, Ս. Պատրիարք Հօր այն նամակը, զոր Ն. Սրբազնութիւն մասնաւոր պահարանով ուղղակի ուղղած էր Երուսաղէմի երկու յարգելի եպիսկոպոսներուն՝ Տ. Մամբրէ և Տ. Ներսէս սրբազաններուն հասցէին, և ոչ թէ Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարքին միջոցաւ։ Արդ՝ այս քննութենէն ստուգուած է թէ յիշեալ Պատր. նամակը Երուսաղէմ հասնելուն պէս, հաշուեպահանոց կոչուած կարգ մը անպատկառ միաբաններ, նամակը փոխանակ նոյն օրը ուղղակի իր հասցէին յանձնելու, բացած են պատրիարքական պաշտօնագիրը և զայն կարդալէ, ընդօրինակելէ և պատճէնը ուրիշ պահարանի մը մէջ զետեղելէ ետք ուղղակի Բիւզանդիոնի խմբագրատանը ղրկած են, ուր հրատարակուեցաւ նոյնութեամբ։ Նոյն պաշտօնագիրը միաբանի մը կողմէ մէկ քանի օր վերջը յանձնած են Տ. Մամբրէ Սրբազանին, որ այդ պաշտօնագրին իր պատասխանը ղրկելով Պոլսոյ Ս. Պատրիարքին, ի մէջ այլոց պատմած է նաեւ միաբաններուն այս զեղծ արարքը։

Միաբաններուն այս ընթացքը օրէնքի առջեւ ալ մեծ պատասխանատուութեան ենթակայ է և կը ցուցնէ արդէն թէ ինչ նկարագրի տէր արարածներ են Երուսաղէմի վանքին միաբանական կարգն ու սարքը այսպէս խանգարողները։ Յուսալի է որ Ս. Պատրիարք Հայրը խիստ քննութիւն մը պիտի բանայ և պատրիարքական պաշտօնագրին հանդէպ այսպիսի անպատկառ նախատինք գործել յանդգնողները պիտի պատժէ օրէնքին ամբողջ խստութեամբ։ Արդէն վարչութիւնը ինչպէս նաև Երուսաղէմի գործերով հետաքրքրուող ամէն անհատ հասկցաւ թէ ի՛նչ շահախնդրական նպատակի շուրջ կը դառնային այս մարդոց վանքին մէջ յարուցած աղմուկն ու իրարանցումը։ Տասը հազար ոսկինոց Աւետարանը գտնուեցաւ փառք Աստուծոյ. հիմա ա՛լ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը գող չէ, Ղեւոնդ վր.ին հաշիւն ալ իր եղբօրկցութեան հաստ և հիմնաւոր է, կարելի է ըսել թէ վարչութիւնը բացարձակ համոզում գոյացուցած է անոր անմեղութեանը վրայ, ինչպէս կ'իմանանք։

Արդ՝ հիմայ ի՛նչ պատիժ կրնայ տնօրինուիլ այս զեղծ մարդոց, որոնք վարդապետի օծում ալ կը կրեն և չեն խղճահարիր ամէնէն յարգուած անունները ոտնակոխել ու երկու պատրիարքութիւնները իրենց զբաղում դարձնել։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։ Ներկայ էին Տ. Գրիգորիս արքեպսկ. Ցովհաննէսեան և Տ. Կարապետ Ա. քհ. Սանտալճեան։ Ժողովը զբաղեցաւ կարգ մը ամուսնական և այլ խնդիրներով։

ՆՊԱՍՏԻՑ ՅԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ի ներկայութեան ամբողջ անդամներուն։ Յանձնաժողովը նկատի առաւ գաւառային կարօտ առաջնորդարաններէ եկած կարգ մը գիրեր և որոշեց անոնց մասին կարեւորը ընել։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ վանքին ելմտից նորընտիր Տեսուչին խնդրանքին վրայ, Հաշուեքննիչ Յանձնաժողովը անոր տրամադրութեան տակ դրած է Նախորդ Ելմտից Տեսուչ Տ. Ղեւոնդ Վ. Մաղաքեանի հաշուետոմարները, որպէս զի զանոնք ընդօրինակէ և ըստ այնմ պատասխանէ, մինչդեռ ասկէ առաջ երբ Տ. Ղեւոնդ Վ. հակառակ կողմէն ներկայացուած և իր կարծեցեալ զեղծումները մատնանշող հաշուական բացատրութեանց վերաբերեալ այլեւայլ տոմարները տեսնել ուզեց, այն ատեն չյանձնուեցաւ։ Արդ, ինչպէս կ'ըլլայ որ Յանձնաժողովը, որ անկողմնակալ անձերէ կազմուած է, կը հասնի ալ մէկուն, ինչ որ մերժած էր միւսին։ Եւ յետոյ, Յանձնաժողովին տուած առաջնորդ պայմանաժամը պիտի բաւէ՞ արդեօք Տ. Մատթէոս Վ.ին՝ ընդօրինակութիւնները աւարտելու և պատասխանները պատրաստելու համար։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԸ որոշեց բացատրութիւն պահանջել Ռոտոսթոյի Առաջն. Տեղապահ Տ. Համազասպ քհ.է տեղւոյն Ս. Թադէոս եկեղեցիին Տ. Մամբրէ և Տ. Գարեգին քահանաներու վերջերս կատարած անհրաման ամուսնութեան մասին։

ՊԱՏՐ. ՓՈԽԱՆՈՐԴ Տ. Գաբրիէլ Սրբազան մէկ քանի օրէ ի վեր հիւանդ ըլլալով, Պատրիարքական հրամանաւ Փոխանորդարանի գործերը առժամաբար պիտի վարէ Տ. Ղեւոնդ վրդ. Դուրեան։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութեան հրաժարեալ անդամներէն Սթամպոլլեան Ցակոբ և Ալեքսանդրեան Գրիգոր էֆէնտիներուն յաջորդած են, Գարամանեան Յարութիւն և Խորասանճեան Պետրոս էֆ.ները։

ՆԱՒԼԸ-ՖԱՐՈՒԻ Թաղ. Խորհուրդը նկատելով որ եկեղեցւոյ սնտուկը չը ներեր քարոզիչի ամսական վճարելու, որոշած է քարոզիչ Տ. Ցովսէփ Ծ. վր. Շահպազեանի ամսականը դադրեցնել։ Վարդապետը տեղեկացած՝ բողոքած է Պատրիարքարան։

ԱԿՆԱՑ առաջն. տեղապահ Տ. Կորիւն վրդ. հեռագրաւ Պոլիս հրաւիրուած է Խառն Ժողովոյ որոշմամբ։ Այս անգամ տեղւոյն Գաւառ. վարչութիւնը հեռագրաւ խնդրած է Պատրիարքարանէն, որ Տ. Կորիւն վրդ.ի մինչեւ Զատիկ իր պաշտօնը շարունակելու արտօնութիւն տրուի։

ԼԻՄ ԵՒ ԿՏՈՒՑ անապատներու միաբանութիւնը, Թէմերու Թաղ. Խորհուրդը և ժողովուրդը հանրագրութեամբ մը խնդրած են Պատրիարքարանէ որ նոյն վանքերու վանահայր Տ. Ստեփան վրդ. Աղազարեանի եպիսկոպոսական աստիճան տրուելու համար տնօրինութիւն մը ըլլայ։

ՊԱՑԱՃԻՏԻ Առաջն. Տեղապահ Տ. Էմմանուէլ վրդ. Պոլսեանի մասին ասկէ առաջ Բիւզանդիոն գրած էր թէ, Տրապիզոնի Առաջն. Տեղապահ նշանակուած է Խառն Ժողովոյ որոշմամբ։ Այս անգամ Տ. Էմմանուէլ վրդ. հեռագրով իր խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Կեդր. Վարչութեան և անոր Ս. Նախագահին։ Սակայն ինչպէս ստուգեցինք Պատրիարքարանէ, Տ. Էմմանուէլ վրդ. այդ տեսակ պաշտօնի մը կոչուած չէ երբեք և նոյն իսկ այդ տեսակ առաջարկութիւն մըն ալ չկայ։ Երեւակայեցէք այժմ յիշեալ վարդապետին յուսախաբութիւնը։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ թագաւորին գահակալութեան քառասնամեակին առթիւ, Պուքրէշի մէջ տեղական ցուցահանդէսի մը բացումը տեղի պիտի ունենայ որուն պիտի մասնակցին նաև Հայ վաճառականներ, որոնցմէ մէկ քանիներ Պուքրէշի Թաղ. Խորհուրդին հետ բանակցելով, որոշած են հայ եկեղեց. ճարտարապետութեամբ մատուռ մը կառուցանել՝ մեր եկեղեցիներու մէկ մանրանկարը ներկայացնելու համար և այս նպատակին 8000 ֆրք. յատկացուած է։

ՍԻՍԻ Ժառանգաւորաց վարժարանին տեսուչ Տ. Գարեգին վրդ. Խաչատուրեան Յունուար 1էն հասած է Սիս և ներկայացած է Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին։

ԳԱՆՏԻԼԼԻԻ Տ. Եզնիկ քահանան իր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Տ. Վահան վրդ. Ցակոբեան, Տ. Ցակոբոս Շահպազեանի և Տ. Եզրաս Ատեշեան վարդապետներուն Մայր եկեղեցւոյ Տ. Կարապետ և Տ. Տրդատ, Կէտիկ Բաշայի Տ. Մարտիրոս, Նէնի Գափուի Տ. Յուսէփ, Բերայի Տ. Մեսրովպ և Տ. Սահակ, Ղալաթիոյ Տ. Թադէոս, Պալաթու Տ. Աբէլ և Թոփ-Գափուի Տ. Ատովմ ու Տ. Ատոմ քահանաներուն։ Նաև Սամաթիոյ քահանայից դասուն և Թաղ. Խորհուրդին, որոնք անձնուիրաբար ներկայ գտնուեցան ողբացեալ երիցուհւոյն յուղարկաւորութեան հանդէսին և կատարեցին եկեղեց. կարգը։ Շնորհակալութիւն կը յայտնէ նաեւ Սամաթիոյ ազգ. հիւանդանոցի մատակարար Խաչիկ էֆ. Մօսիկեանի, որ անձնուիրաբար ամէն հոգատարութիւն չխնայեց յիշեալ քահանային։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ.—Հոգաբարձութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ 1905 Ցունուար 6էն մինչ Ցունվ. 8 ներկայ տարւոյ Ատաբազարի Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցւոյ մէջ շրջագայած պնակի հասոյթն եղող 2400 ղրուշ ստացած է ձեռամբ նոյն պնակի գանձապետ Միհրան էֆ. Սարգիս Ակնըրեանի։

ՀԱՅ ՀՌՈՎՄԷԱԿԱՆՆԵՐՈՒ Կ. Պատրիարքական Տեղապահ Հաճեան Տ. Սահակ արքեպիսկոպոսի քահանայութեան յիսնամեայ յոբելեանը պիտի տօնուի առաջիկայ Մարտ 26ի Ծաղկազարդի կիրակի օրը, Ն. Սրբազնութիւն ծնած է Սեբաստիոյ Բաքնիկ գիւղին մէջ և ասկէ յիսուն տարի առաջ քահանայ ձեռնադրուած՝ Զմմառի վանքին մէջ, ուր ստացած է նաեւ իր դաստիարակութիւնը. եղած տարիներ վարած է Սեբաստիոյ առաջնորդութիւնն ու Կ. Պոլսոյ Կ. Պատրիարքական փոխանորդութիւնը։ Այժմէն պատրաստութիւն կը տեսնուի վայելուչ կերպով տօնելու յարգելի արքեպիսկոպոսին յոբելեանը։

ԵՐԻՑՈՒՀԻՆ ՈՒ ՀՌՈՄԱՆՈՒՀԻՆ

(ՔԱՀԱՆԱՑԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ)

Մարդս հողէն շինուած է ինչպէս գիտէք, քահանաները և եկեղեցականները տարբեր խմորէ մը շինուած ըլլալու են, թէև ասիկա չէինք գիտեր։

Աստուծուն օրը, առանց բացառութեան, մեր շնորհազնակները դիւցազն կը հանդիսանան ս. և է հովուերգութեան, կամ գայթակղական արարքի մը։ Վկայ Կորիւնը, Զիլոտեանը, և և ուրիշներ որոնք այսօր մէկ մէկ դէմքեր են և ամէն մարդ կը ճանչնայ զանոնք իբրև հանրածանօթ վարդապետներ։

Քահանաներն ալ ասկէ վար չեն մնար որոնցմէ և ապացուցանելու համար թէ իրենք ալ կրնան մէկ մէկ մեծ դէմքեր ըլլալ, մարդ խածնելիք գայթակղութիւններու պատճառ կ'ըլլան ամէն օր։

Այս անգամ Պուքրէշէն կուգայ լուրը Մօսկոֆեան անուն շնորհազնակ քահանային մէկ նոր չարատակութեան։

Պատմենք եղելութիւնը։

Պուքրէշի եկեղեցիին մէջ Ցովհաննէս Մկրտչի տօնին օրը ըստ սովորութեան տեղւոյն երեւելի ազգայիններէն հանգուցեալ Վանիկեան Կարապետ աղայի հոգւոյն համար Ս. Պատարագ մատուցանել որոշուած էր։ Նոյն օրը եկեղեցին լեցուած էր խուռն երկսեռ բազմութիւնով մը, ներկայ էին նաև հանգուցեալին ընտանիքը, ազգականները և շատ մը ծանօթ տարազգիներ։

Ամէն ոք երբ երկիւղածութեամբ կ'ունկնդրէր պատարագի արարողութիւններուն յանկարծ ակնարկները կ'ուղղուին գաւիթին կողմը, ուր երկու կիներ կը ծեծկուէին իրարու հետ։

«Իմա» «Բուկգ»ի կռիւ մըն էր եղածը, ներկաներէն մէկ քանիներ միջամտել կ'ուզեն, սակայն ի զուր, որովհետեւ պինդ իրարու փարած էին երկու կիները և կ'ոց, ապտակ անխնայ կը շռայլէին իրարու։ Մազի փունջեր ցրցուած էին գետինը, մէկուն շրջազգեստը վերէն վար պատռած էր և միւսին երեսները արեան բիծերով ներկուած էին։

Վերջ մը տալու էր սակայն այս կնոջական ծեծկռուքին։

Ներկաներէն էն յանդուգնը, — որովհետեւ անհոգի յանդգնութիւն պէտք է երկու կնոջ միջեւեղը մտնելու համար, — առաջ կը նետուի իբրևմէ բաժնելու համար զանոնք, սակայն կաւիֆ հարուած մը կ'ուտէ և թաւալգլոր կ'իյնայ մէկ կողմ։

Ցանկարծ երկու կիները շրջապատող բազմութիւնը մէկը կը ճեղքէ և անօրինակ բարկութեան թափով մը կը նետուի երկու կիներուն քով։

Արժանապատիւ Տ. Մօսկոֆեան բարեխնամ քահանան էր այդ անձը, որ երկու կիներէն մէկուն մէկ քանի ապտակ զարնելէ վերջ, քովը կեցող ժամկոչին ձեռքէ մէկ գաւազանը կ'առնէ ու կ'սկսի ծեծել։

Ներկաներուն միայն պռաւօ, պռաւօ, bis ! bis ! գոչիւնը պակաս մնացած էր։

Մաշկոֆեան կը փչար դեռ, բարկութիւնը չէր յագեցուցած դեռ և աչքերը խոշոր խոշոր բացած կը նայէր կիներէն մէկուն երեսն ի վեր։

Ո՜վ էին այս կիները սակայն.

Կիներէն մէկը երիցուհին էր Մաշկոֆեան չնորհաւոկին և միւսը ... համանուհին՝ Տիկին Պայծառ։

Այս երկուքը երբ ներս կը մտնան եկեղեցիէն իրարու հետ դէմ դէմի կուգան գաւիթին մէջ և երիցուհին յանկարծ իր կատաղած բարկութիւնը դուրս կը թափէ, թքնելով իր ամուսնին համանուհիին երեսն ի վեր, որ չէր խղճահարած իր երիկը ձեռքէն խլելու։ Ու տակէ ծայր տուած էր ծեծկռտուքը։

Եւ Մաշկոֆեան փոխանակ իր երիցուհին պաշտպանելու, յանդգնած էր նոյն իսկ լաւ մը ափել իր կինը, որ նախատել փորձած էր իր աղւոր համանուհին՝ Տիկ. Պայծառը, որ ամէն մեղքին վրայ ամուսին ալ ունի եղեր։

Ոստիկանութիւնը կը միջամտէ և վերջ կուտայ այս ծեծկռտուքին։

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ՎՍԵՄԱՓԱՅԼ
ՍԻՄԻՈՆԱՔԻ ԷՖ. ՍԻՆԻՈՍՕՂԼՈՒԻ

Պէշիքթաշի Ցանաց Ս. Աստուածածնայ եկեղեցիին մէջ երէկ նմանը շատ քիչ անգամ տեսնուած խուռն բազմութեան մը ներկայութեան տեղի ունեցաւ յուղարկաւորութեան հանդէսը Ցոյն բարերար Վսեմ. Սիմիոնաքի էֆ. Սինիոսօղլուի։

Հանգուցեալին Եէնի Մահալլէի բընակարանէն մինչեւ եկեղեցին ժողովրդային անօրինակ բազմութիւն մը ողողած էր փողոցները ու կէս օրէն ժամ մը առաջ սկսած էին հնչել Ցոյն և Հայ եկեղեցիներուն զանգակները, տխուր մահը գուժելով։

Յուղարկաւորութեան արարողութիւնները սկսան Սինեոսօղլուներու բընակարանէն ուր մասնաւոր սրահի մը մէջ կը հանգչէր արդէն ազնուեալ բարերարին դագաղը, զոր շրջապատած էին անթիւ պարագաները։

Ժամը 9ին մեծահանդէս թափոր կազմուեցաւ ու հանգուցեալին մարմինը փոխադրուեցաւ եկեղեցի։

Առջեւէն կ'երթային ծաղկեպսակները, յիսունէ աւելի, զորս ղրկած էին Մ. Բալլի, Տիկ. Էլէն Զարիֆի, Մ. Միչել Սինեոսօղլու, Ասլան էֆ. Ֆրեսքօ, Տիկ. Էլէն Տիամանտօղլու, Սինեոսօղլու Բալլի դրամատան պաշտօնէութիւնը, Մ. Բարատոբուլօ, Մ. Վաբօրիտէս, Մ. Ս. Քարաթէօտօրի, Պէշիքթաշի Հայոց Թաղ. Խորհուրդը, Մ. Ժօամ Կէորօլ, Մ. Ալէքսանտր Սինեոսօղլու, Մ. Մէղվքի, Տէր և Տիկ. Ժան Սթավրօ, Մ. Լօմպարտօ, Տօարք Կիւլպէնկեան եղբարք, Տիկին Սարգիս Կիւլպէնկեան և Որդիք, Թոլասի Ցոյն վարժարանը, Պէշիքթաշի Ցանաց եկեղեցիին Թաղ. Խորհուրդը, Վինըր պանքի Տնօրէն Մ. Կէսսօն, Պէշիքթաշի Ցոյն հասարակութիւնը, Ժ. և Ժ. Տիամանտօղլու, Աստուածաբանական վարժարանը, Մավրօքօրտաթօ էֆ., Ավրամ Լէվի որդիք, Զավուշօղլու, Նէվշէհիրի Ցանաց երկսեռ վարժարանները են. են.։ Ցեռայ կուգային Պէշիքթաշի Ցանաց վարժարանին աշակերտները իրենց ուսուցիչներով, Թաղապետական չավուշներ, երկու կարգի վրայ տասներկու տարեկան զինուորներ, ոստիկանապետ Մազհար պէյի առաջնորդութեամբ, երգեցիկ մանուկներ, յիսունէ աւելի քահանաներ մայրաքաղաքիս զանազան թաղերէն եկած՝ իրենց գլուխը ունենալով Սինոդին անդամները՝ նախագահութեամբ Տրապիզոնի մետրապոլիտին։ Ապա կուգար դագաղը որուն ծայրերը կը կրէին Մ. Մ. Լօմպարտօ, Քօսթաքի պէյ, Քօզմօ փաշա, Վայեանի պէյ, Քարավօքէլիս. Եօաննիտի. իսկ կերոնները կը կրէին Մ. Մ. Ա. Վաբօրիտէս, Ալէքօ Գարագօզլու, Տ. Կիւլօղլու, Խրիսթիտիս պէյ, Բէօսէօղլու, Քօզմէթօ են.։

Դագաղին կը հետեւէր բացի Սինեօսօղլու գերդաստանին բազմաթիւ անդամներէն մայրաքաղաքիս պետական, առեւտրական, ելմտական, բժշկական դասակարգերէն համազգային հոծ բազմութիւն մը որուն մէջ կը նշմարուէին, հելլէն դեսպան Մ. Կրիբարիս, Ա. Թարգման Մ. Նաում, Սպարապետ Րիզա փաշայի որդի Ահմէտ Միւրէյեա փաշա, Բ. Դրան՝ իրաւագէտ խորհրդական Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան, Մ. Բալլի, Տէլլա Սուտա Ֆայիզ փաշա, Ֆանօ փաշա, Քօնսթանթին Գարաթէօտօրի պէյ, Մավրօքէնի պէյ, Տօքթ. Միւհլիկ, Մ. Կէրսօն, Քօսթաքի Վաեանի պէյ, Մ. Միշէլ, Մ. Հալէպիօ, Ցանաց Պատրիարքարանի Քաղ. Ժողովոյ անդամներէն Մ. Քօզանովա, գործակատար Խրիստո էֆ., Ցարութիւն էֆ. Ասլանեան Մ. Ամար, Մ. Պառան, Իլիաս պէյ, Մ. Բինքօ, Մ. Մավրիդի, Սարգիս էֆ. Թաշճեան, Ցարութիւն էֆ. Գարամանեան, Տօքթ. Նիքօլաքի փաշա, Մ. Բարատոբուլօ, Ասլան Ֆրեսքօ, Մ. Մէղվքի, Րաֆայէլ Քամէր, Մ. Բառռօ, Մ. Էռնէսթ Լուչենա, Մ. Քոնտէլաքի Էքինճիօղլու, Կիւլլապի էֆ. Կիւլպէնկեան, Ցովհաննէս էֆ. Ալալէմճեան, Միհրան էֆ. Կեսարեան, Ցակոբ էֆ. Այճեան, Մ. Իտալ Ֆէրնանտէզ, Մ. Զարքալիս, Եանքօ պէյ Եօաննիտիս, Մ. Բօալթի, Մ. Բարիզի Նիքօլաիտի, Կարապետ էֆ. Թահթաճեան, Մ. Բէգզադէօղլու, Կայս. Պալատան Թարգմանութեան դիւանի քարտուղարներէն Ճօրճի պէյ, Եօրտան Եազըճիօղլու, Իօբէրաքի էֆ. Մ. Քրէքէն, Մ. Պասան, Ցոյն լրագրապետներ, Ցանաց Նախկին Պատրիարքին կողմէ արհիմանտրիտ մը, Մ. տ'Անտրէա և այլ բազմաթիւ անձնաւորութիւններ որոնց անկարելի է անունները թուել մի առ մի։

Երբ թափօրը հասաւ Ցանաց եկեղեցին, Տ. Եոաքիմ Ս. Պատրիարքը շրջապատուած վեց մետրապոլիտներէ դիմաւորեց դագաղը և Ն. Սրբազնութեան նախագահութեամբ կրկին թափօր կազմուելով, հանգուցեալին մարմինը տաճարին կեդրոնը տարուեցաւ, որ ամբողջ զարդարուած էր սուգի սեւ շղարշներով և լուսերով ողողուած։

Եկեղեցիին մէջ ազակիր կեցած էին նաեւ Տ. Եոաքիմ Պատրիարքին քով, Պէշիքթաշի Հայոց քարոզիչ Տ. Մովսէս եպս. Կէօմիւրճեան վեղար ի գլուխ, Տ. Տ. Սահակ և Պարգեւ քահանաները, Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Վսեմ. Տրդատ պէյ Տատեան և անդամները Տօքթ. Ճանիկ Քրիսեան, Ցակոբ Կիւլեան, Գալուստ Աթլեան, են. են.։

Մեռելական արարողութիւններէն վերջը, Հալքիի Աստուածաբանական վարժարանի ուսուցիչներէն Հայր Տիմիթրիօս Եօրկիատիս դամբանական մը խօսեցաւ որմէ կը քաղենք հետեւեալ մասը։

«Ցոյն ազգը ամիսի մը մէջ երկու մեծ դէմքեր կորսնցուց, մին Քոնստանտին Գարաթէօտօրի փաշա և միւսը Սիմէոնաքի Սինեոսօղլու։ Առաջինը միտքով մեծ մարդ, և երկրորդը սրտով։ Քրիստոս մարդասիրապէս՝ և քրիստոնէութիւնը ընդհանրապէս կը սիրէ ա'յն անձերը որոնք հասարակ հաւատք մը ունին, և իրենց ամբողջ կեանքը կ'անցընեն այլոց օգնելու բարերարութեամբ։ Այս երկուքն ալ Քրիստոսի սիրած մարդերն են որոնց բարեգործութիւնը անջինջ կը մնայ հանրութեան և թէ նպաստաւորուողներու սրտին մէջ։ Սիմէոնաքի Սինեոսօղլու օրինակելի հօր մը և ճշմարիտ քրիստոնէի մը տիպար կեանքովը ապրեցաւ։ Հանգուցեալը 1851ին 21 տարեկան հասակին մէջ Կեսարիայէն Պոլիս եկաւ, և ինքնօգնութեամբ հիմնեց իր առեւտրական տունը որ իր առաջին քայլին մէջ իսկ բարեգործութեան աղբիւր մը դարձաւ։ Ցոյն հասարակութիւնը միշտ անմոռաց պիտի պահէ Սիմէոնաքիի տունը, որ ի կենդանութեան, նիւթապէս այնքան մեծ ծառայութիւններ մատոյց իրեն, որպէս հիմնելով Թոլասի, Մէրտինի, Նէվշէհիրի մէջ, և բազում օժանդակութիւններ ընելով եկեղեցիներու և դպրոցներու։ Իր անունը ոսկեզօծ տառերով պիտի արձանագրուի Գնալըի իր հիմնած աղջկանց որբանոցին մէջ ուր պիտի հանգչի հանգուցեալին մարմինը։»

Դամբանականէն ետք վերջ գտան մեռելական արարողութիւնները ուր յուղարկաւորները իրենց ցաւակցութիւնները յայտնեցին հանգուցեալին պարագաներուն։

Մանզումէ այս տխուր առթիւ իր անկեղծ ցաւակցութիւնը կը յայտնէ հանգուցեալին պարագաներուն։

∴ Հանգուցեալին մարմինը այսօր մասնաւոր շոգեմակոյկով մը Գնալը կղզի պիտի փոխադրուի։

∴ Հանգուցեալը ունէր հետեւեալ պատուանշանները, Ա. կարգի Մէճիտիէ, Բ. կարգի Օսմանիէ, Լիագաթի շքադրամ, ռուսական և հելլէնական խաչեր։

∴ Մհ.ի Պաղտասար էֆ. Տէյիրմէնճեան փոխան ծաղկեպսակի մէկ օսմ. ոսկի նուիրեց Գնալըի Ցանաց աղջկանց որբանոցին։ Նոյն նպատակաւ 2 օսմ. ոսկի Մ. Բինքիօղլու։

Տիկին Սիմէօնաքի Սինեոսօղլու, Տէր և Տիկին Ալէքսանտր Սինեոսօղլու և իրենց զաւակները, Պարօն Միլթիատիս Սինեոսօղլու, Օրիորդ Աննա և Մարիա Սինեոսօղլու, Տէր և Տիկին Թէմիստոքլէս Տիամանտօղլու և իրենց զաւակները, Տիկին Ս. Կիւլօղլու, Տէր և Տիկին Ե. Սէվասթիքօղլու և զաւակունք, Տէր և Տիկին Դ. Հրիսօբօղլու և իրենց զաւակները, Սինեոսօղլու և Բէօսէօղլու ընտանիքները, ինչպէս նաեւ բոլոր պարագաներն ու ազգականները իրենց խորին շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ամէն անոնց, որոնք համեցան ներկայ գտնուիլ ՎՍԵՄԱՓԱՅԼ ՍԻՄԷՕՆԱՔԻ ԷՖ. ՍԻՆԻՈՍՕՂԼՈՒԻ յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին այդ տխուր առթիւ։

Պալաքճեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ ամէն անոնց որոնք ներկայ գտնուեցան Օր. Ագնէս Պալաքճեանի յուղարկաւորութեան և իրենց ցաւակցութիւնը յայտնեցին։

Մանուէլեան, Սերվերեան ընտանիքներն և պարագաները իրենց շնորհակալութիւնը կը յայտնեն ազգականաց և բարեկամաց որոնք համեցան Այրի Տիկին Հռիփսիմէ Թոփհանէլեանի մահուան առթիւ իրենց ցաւակցութիւնը յայտնել։

Այրի Տիկին Նարինեան, Տէր և Տիկին Ս. Բալճեան և որդին (ի Բարիզ), Օր. Մարի Նարինեան և Գ. Տիրան Նարինեան (ի Բարիզ), Տէր և Տիկին Պէյլէրճեան (ի Պաքու), Այրի Տիկին Պէրպէրեան և զաւակունք, Այրի Տիկին Հինդլեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Մ. Ծիզմէճեան, Տէր և Տիկին Բ. Կարճեան և զաւակը, Տէր և Տիկին Տօք. Աղալեան և որդիք (Իզմիր), Տէր և Տիկին Ս. Բալճեան, Տէր և Տիկին Հ. Բալճեան (Անվէրս), Տէր և Տիկին Ո. Բալճեան (Անվէրս), Այրի Տիկին Պէյլէրճեան (ի Գահիրէ) և համայն Բալճեան, Պէյլէրճեան, Պէրպէրեան, Հինդլեան, Ծիզմէճեան և Կարճեան ընտանիքները ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն դառնաղէտ մահը

ԱԲՐԱՀԱՄ ԷՖԷՆՏԻ ՆԱՐԻՆԵԱՆԻ

որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան կնքեց իւր մահկանացուն։

Յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը պիտի կատարուի Հինգշաբթի առաւօտ ժամը 5½ Ը. Թ. Գատըգիւղի Ս. Թագաւոր եկեղեցւոյն մէջ, ուր արդէն փոխադրուած է հանգուցելոյն մարմինը, և անտի պիտի ամփոփուի գիւղին գերեզմանատունը։

Գատըգիւղ, 24 Յունվար, 1906

Գատըգիւղի շոգենաւը կամուրջէն կը մեկնի ժամը 5ին Ը. Թ.։

Մահազդ չընդունողներէն կը խնդրուի ներկայս նկատել իբր այն։

Այրի Տիկին Մէօհրիւպէ Շամտանճեան, Տէր եւ Տիկին Երուանդ Շամտանճեան եւ Որդի (Իզմիր), Տէր եւ Տիկին Կրօն Շամտանճեան եւ Զաւակունք (ի Սելանիկ), Տէր եւ Տիկին Եաղուպ Նշաստաճեան եւ Զաւակունք, Գարագաշեան, Շամտանճեան, Կիւրճեան, Եազմաճեան, Վանըրեան, Ալալըմճեան, Թուլումպաճեան եւ Խանճեան ընտանիքները խորին ցաւով կը ծանուցանեն դառնաղէտ մահ

ԱՐԱՄ ԷՖ. ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆԻ

ՈՐԴԻ ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ ԵՊԻՓԱՆ ԷՖ. ՇԱՄՏԱՆՃԵԱՆԻ

որ յետ եւամսեայ հիւանդութեան կնքեց իւր մահկանացուն Բւ. ցերեկ ծաղիկ հասակի մէջ։

Ազգականք եւ բարեկամք կը հրաւիրուին յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսին որ պիտի կատարուի այսօր, Չորեքշաբթի, Յունուար 25, ի ժամ 6 ու կէս (Ը. Թ. Մաքրիգիւղի Ս. Աստուածածին եկեղեցին, ուր փոխադրեալ է հանգուցելոյն մարմինը եւ անտի պիտի ամփոփուի գիւղին գերեզմանատունը։

Մաքրիգիւղ, 24 Յունուար 1906

ԾԱՆՕԹ.— Սիրքեճիէն կառախումբը կը մեկնի 11.18 (Ը. Ե.)։

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ
ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ՊՍԱԿՈՒՄ

Չորեքշաբթի երեկոյեան ժամը 7 ու կէսին Կէտիկ Փաշայի եկեղեցիին մէջ տեղի պիտի ունենայ Օր. Մաքրուհի Ց. Գույումճեանի պսակադրութիւնը Երուանդ էֆ. Դանիէլեանի հետ։ Ընդունելութիւնը պիտի կատարուի Գույումճեանց բնակարանին մէջ։

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Տ. ԿՈՐԻՒՆ ՎՐԴ. ՍՐԱՊԵԱՆ (Սըվերէկ).— Ձեր թերթերը ականջ ղըրկել Դ. Եւեսի թերթօնին առաջին թիւէն։ Բաժնեգինը կրնաք աւելցնել մեզ ղրկել Օսմ. մանդաթով կամ դրամաթուղթով։

ՆԵՐՔԻՆ

ՇՈՒԷՏԻ Վիլհէլմ իշխանը որ առջի օր մասնաւոր կառախումբով մեկնեցաւ մինչեւ Էսկիշէհիր գլխաւոր պտոյտ մը կատարելու համար, երէկ իրիկուն Պոլիս դարձաւ։ Իշխանը իր հետեւորդներով երբ Էսկիշէհիր ժամանեց, հանդիսաւորապէս ընդունուեցաւ տեղական իշխանութեանց կողմէ։ Իշխանը Տէբրնճէ իջաւ մասնաւորապէս ուր վայրի խոզի որս կատարեց, զոր կազմակերպած էր Քլիպ տ'Օրիանը։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց շրջան քննիչներու խումբ մը կազմել՝ Իսլամ գաղթականներու զետեղման ու պէտքերուն մասին հոգ տանելու։ Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը գրեց Այտընի, Գոնիայի, Գոնիայի, Էրզրումի, Տրապիզոնի, Պէրութի, Սուրիոյ ու Հալէպի նահանգաց առաջին ճարտարագէտներուն որ գործակցին նոյն շրջան քննիչ մարմնոյն։

ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆՆԵՐՈՒՆ մէջ գտնուած պարապ գետիններէն ու բանջարեղէնի պարտէզներէն թանզիֆաթի և կաղի տուրք առնուելու մասին հրահանգ խնդրուած ըլլալով, Ճհանհաս պաշտօնարանը գրեց թէ քանի որ պարապ գետիններէն անոնց տէրերը չեն օգտուիր, հարկ չկայ անոնցմէ թանզիֆաթի ու կաղի տուրք առնելու։

ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ.— Զէհնիաս պաշտօնարանը ծանոյց ամէն կողմ՝ ժամ առաջ աւարտել մարդահամարի գործողութիւնները։

ՀԱՆՔ.— Նիկոմիդիոյ Ատաբազար գաւառակին Գարասու գիւղախումբին մէջ երեւան հանուած արծաթախառն կապարի և զինկոյի հանքերը շահագործելու համար մենաշնորհ խնդրեցին Մէհմէտ պէյ, Ասըմ էֆ. և ընկերները։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութեան քննիչ մարմնոյն նախագահ Ազիզ պէյ, Իզմիր ուղեւորեցաւ, տեղւոյն մաքսային գործառնութիւնները քննելու համար։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ.— Վերջին դրութեամբ հականեխիչ մեքենաներ պիտի ղրկուին նահանգները հանրային առողջութեան համար։

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Երկաթագործ Եորտան և Ճենօս Քօչօ առջի գիշեր Ղալաթիա, Նորս պանդոկին վարձակալներէն Ալեքսանտրի հետ կռիւի բռնուեցան և զայն վիրաւորեցին ծանր։ Վիրաւոր Ալեքսանտր մեռաւ հիւանդանոց փոխադրուելէն ետք։

ՀՐԴԵՀ.— Աղեքսանդրիոյ մէջ, Բէրթինկ ընկերութեան բամպակի գործարանէն հրդեհ ծագելով, կէսը այրեցաւ։ Վնասն է 60,000 անգլ. ոսկի։

ՈՍԿԻԻ ՀԱՆՔ ՄԸ ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՄԷՋ

Ասկէ 96 տարի առաջ, մէկը գետին մը կը գնէ Ղալաթիա, Եէնի խանին քով, 450 դահեկանի։ Վերջերս, ինչպէս յայտնի է, Քրէտի Լիոնէն Ղալաթիա Եէնի խան փոխադրուելու համար իր կեդրոնական վարչութիւնը, 32,000 ոսկիի մօտ նորոգութիւն մը ըրաւ այդ խանին վրայ, զայն վերածելով Եւրոպական առաջնակարգ դրամատան մը շէնքին։ Արդ, Եէնի խանի այն նորոգութեանց ժամանակ, հարկ կ'ըլլայ յիշեալ 450 ղրշ.ի գնուած գետինն ալ միացնել Քրէտի Լիոնէի նորահաստատ շէնքին և քանի որ տէրը չուզեր ծախել զայն, Քրէտի Լիոնէ պայմանաւորուած է տիրոջը հետ տարեկան 450 ոսկի վարձք վճարել նոյնչափ գետնին, որ 450 ղրշ.ի գնուած էր։ Ասկէ աւելի արժէքաւոր ոսկեհանք չենք կարծեր որ գտնուած ըլլայ ցարդ։ Այս պարագան կը ցուցնէ նաեւ թէ հեռատեսութեամբ և գիտակցութեամբ գնուած հողերը ինչ մեծ հարստութիւն կրնան բերել իրենց տէրերուն, և արդէն Բերայի և Շիշլիի և մայրաքաղաքիս շատ մը թաղերու և արուարձաններու մէջ հող գետինները մինչ չեն ծախուած, քանի որ անոնց գիները օր աւուր կը բարձրանան, բացառութիւն ըլլալով շատ չնչին մաս մը։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

6 Փետրվար 1906

Ֆրանս. 3%	(3% Française)	99	45
Օսմ. Միացեալ	(E. Nv. Unif.)	93	80
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	146	75
Պանք Օթթ.	(Banque Ott.)	626	—
Րէժի	(Tab Turcs)	402	—
Պոլիս Գարա-Այտըն		646	—
Օսմ. Մաքս. Նոր փոխառ.		486	—
Թրամվայ	(Tramways)	59	—
Սպանիական		93	27
Ռուսական 3%		68	80

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, 5 Փետր.— Պերլինէր Թակէպլաթ՝ Լոնտոնի թղթակիցը հաստատ աղբիւրէ լուր կուտայ թէ Մարոքի մէջ ոստիկանութեան վերակազմութեան գործը չէզոք Տէրութեան մը յանձնելու առաջարկին դէմ պիտի տան Մ. Նահանգները, Աւստրիա, Իտալիա, և քիչ մըն ալ Ռուսիա։ Ոստիկանական վերակազմութեան գործին թեկնածու են Զուիցերիա և Հոլանտա։

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Ռումանիոյ Ծերակոյտին մէջ նախարարութեան հարցապնդում մը եղաւ՝ Ռումանիա հաստատուած Հելլէններու ընթացքին վրայ, որոնք հողագործութեան երեւոյթի տակ հելլենական Ընկերութեանց մասնակցողներ են։ Արտաքին գործոց նախարարը պատասխանեց թէ Ռումէն կառավարութիւնը շատ մօտէն կը հսկէ այդ կարգի գործերու վրայ. յանցաւորները պիտի պատժուին, սակայն պէտք է արդար ըլլալ և առանց մտածելու չամբաստանել անմեղները։

ՊԵՇԹԱ.— Մաճառ միացեալ կուսակցութեան վարիչ յանձնախումբը որոշեց հրատարակել արքունական պատգամագիրը և յանձնախումբին պատասխանը, իբր պատասխան նոյն պատգամագրին։ Պատգամագիրը կը հրաւիրէ միացեալ կուսակցութիւնները՝ ստանձնել Դահլիճին կազմութիւնը՝ նախապէս որոշուած սրբագրութիւններու հիման վրայ, որ ընդունուած էին կայսեր կողմէ։ Պատգամագիրը կ'ըսէ թէ Ն. Վեհափառութիւնն ո՛ և է զիջողութիւն չպիտի ընէ լեզուի խնդրին վրայ, այլ կը փափաքի որ անոնց առեւտրական դաշնագիր և մաքսային սակացոյց մը քուէարկուի։ Կուսակցութեանց վարիչ-յանձնախումբը պատասխանելով կը յայտարարէ թէ պատրաստ է միացեալ կուսակցութեանց առաջարկել որ ամժամեայ պաշտօնագիր մը կնքուի, և այս հիման վրայ միայն կրնայ միացեալ կուսակցութիւնը՝ ստանձնել Դահլիճին կազմութիւնը՝ առանց հրաժարելու իր սկզբունքներէն։ Պատասխանագրին մէջ ըսուած է նաեւ որ միացեալ կուսակցութիւնները ընտրական բարեփոխում պիտի ներմուծեն. յետոյ պիտի լուծուի Խորհրդարանը, որպէս զի ազգը առիթ ունենայ իր կարծիքը յայտնելու զինուորական խնդրոյն վրայ։ Միացեալ կուսակցութիւնք հոգ պիտի տանին որ կառավարական գործերը կանոնաւորաբար շարունակեն իրենց ընթացքը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Նախագահ Քաստրօ խնդրեց Անգլիայէ որ միջամտէ Ֆրանսայի և Վէնէզուէլայի միջեւ։

ՔՐԻՍԹԻԱՆԻԱ.— Նորվեկիոյ թագաւորը վաւերացուց զինուորական օրինագիծը։

ԲԱՐԻԶ.— Քրէօզոյի՝ Շնայտըր գործարաններու ատաղձագործական մասէն, հրդեհ ծագեցաւ։ Ահագին վնաս կայ։ Կ'ըսուի թէ Պուլկարիոյ հաշւոյն շինուած թնդանօթներն ալ շատ վնասուած են անգործածելի ըլլալու աստիճան։

— Լոնտոնի քաղաքապետութեան խորհուրդին անդամները Բարիզ ժամանեցին և ջերմապէս ընդունուեցան։

ԲԱՐԻԶԻ ՇԱՔԱՐԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԻՆ 1905 ՏԱՐԻԻ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԵԱՆՑ ՎՐԱՅ ԱՄՓՈՓ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Անցեալ տարիի վերջերը շաքարին գինը Բարիզի հրապարակին վրայ 100 քիլօն 24 ֆր. էր, մինչդեռ նոյն տարիի սկիզբը էր 45 ֆր.։ Ասիկա նմանը չտեսնուած տարբերութիւն մը և տեղգին անկում մըն է այս տեսակ կարեւոր ապրանքի մը ու նախանիւթի մը համար։

Անցեալ տարիի սկիզբը շաքարին սղութեան պատճառն էր նախ Եւրոպայի մէջ սովորականէն 20% պակաս արտադրութեամբ տեղ ճակնդեղ մշակուիլը, երկրորդ այդ մշակեալ նուազ քանակութեան ալ երաշտութեան պատճառաւ աւելի քիչ արդիւնք մը տալը, որով 1904—5ին նախորդ տարիներէն 1,200,000 թօն՝ այսինքն 21% պակաս շաքար արտադրուեցաւ, ինչ որ բաւական ու բնական պատճառ մըն էր գիներու սղութեան։

Գիներու բարձրութենէն սակայն շաքարին սպառումը մեծապէս պակսեցաւ ու այսպէս անզգալի եղաւ պատրաստ վաճառքին նուազութիւնը, գիները ինկան, մանաւանդ երբ ստուգուեցաւ թէ այլ եւս վախ չմնաց շաքարի սակաւութենէն, քանի որ ամբողջ Եւրոպայի մէջ 17%, իսկ Ֆրանսայի մէջ միայն 29% աւելի արտադրութեամբ տեղ ճակնդեղ մշակուած էր։ Ասկէ զատ օդը նպաստաւոր եղաւ բոյսերուն աճման, ժամանակին անձրեւը եկաւ, ատենին տաքը ըրաւ, առատ ճակնդեղ արտադրուեցաւ ամէն տեղ, որով շաքարի գինը թաւալգլոր անկում մը ըրաւ։

Յուլիսի մէջ մեծ [illegible] մը խուճապի մատնեց ամբողջ շաքարի հրապարակները։ Ֆրանսական կառավարութիւնը միջամտեց, նոր հիմերու վրայ դրուեցան գործառնութիւնները, շաքարի սէնտիքաները ոչնչացուցին կազմել հաշուեյարդարութեան մնացակ մը։

Ֆրանսական շաքարի արտածութեամբ զբաղող Հավրի մեծ վաճառականներ, տեսնելով ռուսեր սակարանին ընծայած օգուտները, յաջողեցան անոր նման շաքարի սակարան մը հիմնել, որով դիւրացաւ ֆրանսական շաքարին Անգլիա մէջ ներածումը։

1905 Դեկտ. 16ի վիճակագրութեան նայելով ճակնդեղի արտադրութիւնը նախորդ տարիէն 50%՝ իսկ շաքարինը 45% աւելի էր։ Ֆրանսայի մէջ միայն 73% աւելի ճակնդեղ ու 66% աւելի շաքար կայ, ինչ որ նմանը չտեսնուած տարբերութիւն մըն է։

Թարգմ. Յունարէնէ
Ա. ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ
24/6 Յունվար 1906

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուան գոցուեցաւ	Օ. Ո.	101.35
Երէկուան էն բարձր գինը	»	102.05
» էն վար գինը	»	101.34

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուան գոցուեցաւ	ֆր.	141.37½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	142.37½
» էն վար գինը	»	141.37½

Շիրքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	36.—
Միթիլլիի Պանքա		6.—
Սելանիկ »	ֆր.	188.—
Քամէրիալ	Ա. Ո.	11.03
Քօրասու Բրէվիլիժիէ	ֆր.	131.—
» Օրտինէռ	»	111.—
Իզմիրի քարափ	»	595.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ. Ո.	4.15
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	7.30
» պարտաթուղթ	ֆր.	486.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	272.—
Անատօլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո	18.70
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	515.—
Քրէտի Ֆօնսիէ էմիրս. 1886		328.50
» » » 1903		271.—
Թրամվայ		60.—

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Յունական փոխառութիւն	ֆր.	234.—
Պանք Նաս. Կրէտ.	»	433.—
» » » Նոր	Օ. Ո.	3.99
Լաւրիոմ	ֆր.	63.—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	ղշ. ֆր.
Ֆրանսական ոսկի	87.23
Անգլիական ոսկի	110.—
Բօլ	91.—
Մէճիտիյէ արծաթ	108.03
Ռուսի Թղթադրամ	8.76
Քրէմիօ	51.—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղշ.	110.5/16
Բարիզի » »	ֆր.	22.83¾
Վիէննայի » »	քուրոն	21.85
Պերլինի » »	մարք	18.62

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

Ֆրանսական Ռանթ 3%		99.42
Օսմ. միաց. փոխ. 4%	բաց	93.77
» » »	գոց	93.82
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	145.25
Րէժիի պարտաթուղթ	»	400.—
Օսմանեան մաքս	»	488.—
Օսմանեան Պանքա	»	626.—
Քրէտի Լիօնէ	»	1125.—
Բարիզի Պանքա	»	1494.—
Աւստրիական Ռանթ	4%	100.12
Իտալական »	5%	105.—
Ռուսական »	4% 1901	83.35
Սպանիակ. արտ. փոխ.	4%	93.30
Ճափոնական 4%		90.37
Պոլիս Գարա Այտըն	ֆր.	648.—

ԼՈՆՏՈՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

Անգլիական Ռանթ		90.50
Օսմ. Միաց. Փոխ.	բաց.	92.87
» » »	գոց	92.87
Օսմ. Պանքա		15.—
Պուլկարական 1892		101.50
Ռուսական 4% 1888—89		83.50
Յունական Ռանթ		41.—
Ջարթըրթ		1.84
Թրանսվալ		2.25
Ռանտմայն		7.18

ՊԵՐԼԻՆԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

Գերմանական 3%	89.50
Օսմ. Միաց. Փոխ.	92.60
Օսմ. փոխառութիւն 1903	88.50
Ռումէլիի երկաթուղի	148.20
Ռուսական 4% 1902	83.70
Անատօլ. Երկթ. Պարտ. Ա.	103.30
» » » Բ.	102.80
» » Բաժնեթ. 60%	130.80

ՎԻԷՆՆԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Օսմ. Րէժի	369.—
Ռումէլիի երկաթուղի	151.—

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՊԻՏԱՆԻՆ ՈՒ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏԸ ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

ՏԻԱՐ ՀՐԱՆՏ ՓԻԼԻԿԵԱՆԻՆ

Շերամաբուծական գիւտեր ընելու պայմաններուն վրայ գրուած յօդուածի մը մէջ գծած աշխատութեան և Տանձիկեան Հրանտ էֆ.ին գիտութեան ջատագով ներկայացուցած ըլլալուս համար կը կարծէք թէ ձեր յօդուածներուն իմաստը տարբեր մեկնած եմ։

Ձեր յօդուածը սա խօսքերով կը վերջացնէիք. «Ուստի դարձեալ կը խրախուսեմ շերամաբոյծ բարեկամներս որ հետազօտութեամբ և աշխատութեամբ կրնան արդիւնաւոր նպատակի մը հասնիլ։ Ուշադիր դիտողութեանց ու յարատեւ աշխատութեանց հետ գիտութիւնն ալ երբ համընթաց ըլլայ, անշուշտ աւելի լաւ ու շատ օգտակար յառաջ կուգայ, և ասոր համար մեր շերամաբոյծներէն շատեր երկրորդական վարժարաններէ չըլլանաւարտ չեն եղած, անշուշտ յուսահատելու չեն և ինքնօգնութեան հաւատքը ունենալու են։»

Մեզ հետ ամէն ընթերցող այս խօսքերէն կը հետեւցնէ թէ դուք առեւտրական գիւտեր ընելու համար գիտութիւնը էական պայման չէք ընդունիր, այլ միայն միջոց, որ կրնայ աշխատութիւնը աւելի արդիւնաւորել։ Այս գաղափարը մեզ ընդունելի չէր, մենք համոզուած էինք թէ աշխատութեամբ գիւտ չըլլար, այլ գիտուններու լուրջ աշխատութիւններով երբեմն գիւտեր կ'ըլլան։ Մեր այս համոզումը պարզելու և հաստատելու համար յարմար դատեցինք գիւտին ու հնարքին տարբերութիւնը ցոյց տալ և ըսել թէ նկատելով որ առեւտրական գիւտերը ընդհանրապէս ֆիզիքական երեւոյթ մը մեկնելու, խնդիր մը կամ օրէնք մը լուծելու համար եղած յառաջ աշխատութեան արդիւնքներն են, ատոնց համար գիտութիւնը անհրաժեշտ է։

Կ'երեւի թէ ինքնօգնութեամբ անվրէպ ամէն առեւտր. գործի մէջ յաջողելու հաւատք մը ունիք, զոր ստացած էք Սմայլի, Թէյլըրի նման բարոյախօսներէ քաղուած առածներով ու օրինակներով։

Սակայն ներեցէք մեզ դիտել տալ թէ այդ առածներէն շատեր իրար կը հակասեն, թէ իրրեւ օրինակ յիշուած հերոսներուն աշխատութեան պայմանները ամէն խառնուածքի, ամէն միջավայրի չեն պատշաճիր։

Լատինական սա նշանաւոր առածին դէմ՝ «Աշխատութիւնը ամէն բանի կը յաղթէ», յունականը կ'ըսէ՝ «Անհնարինը հետապնդելը խելացութիւն չէ»։ Աւելի այս վերջին առածին չէ՞ համապատասխաներ առաջարկը զոր կ'ընէք նախակրթարանի չըլլանաւարտներուն թէ երկրորդական վարժարանի մը ընթացքը առանց բոլորելու իսկ՝ ինքնին տեղեակ առեւտրական գիւտերու համար պայման դրուած կարգ մը գիտութիւններ, ինչպէս քիմիագիտութիւն, օդերեւութաբանութիւն, բնագիտութիւն, կենդանական և բուսական անատոմութիւն, երկրագործական մեքենագիտութիւն, են. են.։ Դուք բանաւոր կը գտնէք այս առաջարկը։ Ապարդիւն չէ՞ Բալիսիի նման հաղուագիւտ բացառութիւններ իբր օրինակ ցոյց տալ գործի մէջ յաջողելու համար, քանի որ 16րդ դարու աշխատութեան պայմանները յանհետս կը տարբերին այսօրուաններէն, և ասոր ամէնէն ցայտուն ապացոյցը սա է որ 800 շերամաբոյծներէն գանէ և ոչ մէկը ձեր յորդորած եղանակով աշխատելու կամքն ու ջանքը ըրած չէ մինչեւ ցարդ։ Եթէ Աբրահամ էֆ. Տ. Մելքիսեդեկեանը պիտի յիշէք, անոր փորձերը տակաւին հաստատութեան կը կարօտին, որովհետեւ եթէ սուլթանի գիտական արդիւնք մը ձեռք բերուած ըլլար, անշուշտ Հանրային Պարտուց վարչութիւնը նկատի կ'առնէր։

∴ Շերամաբուծական գիւտերու համար մեր առաջարկած երրորդ պայմանը՝ բարեպատեհ դէպքերը՝ կը մերժէք, առանց վարանելու կը համակերպիմ ձեզ։ Բարեբախտաբար երկուս կողմէ ալ յաւակնոտ չենք։ Միտքերնէս անգամ չանցնիր թէ գիւտեր ընելու սահմանը ճիշդ գծելու կարողութիւն ունեցած ենք։ Մեր խօսքերը պատգամներ չեն, այլ կարծիքներ, զորս դուք, ինչպէս մենք, կոչուած ենք գիւտերու պատմութեանց ընթերցումներէն։ Մենք գրեթէ բոլոր գիւտերու յաջողութեանը մէջ պատահած ենք բարեդէպ առիթներու, առանց որոց երկար ատեն միտքեր չարչարուած են ապարդիւն։ Միջոցներ չէր ներեր զանոնք թուարկել։ Երկու հատ միայն յիշելով շատացած էինք։ Նեւտոնի գլուխին մէջ կը մերժէք խնձորին դերը։ Բայց տեսէք թէ Բրօֆ. Ճեճիզեան ինչ կը գրէ այդ նիւթին վրայ. «Այս խորին ու վեհ լռութեան մէջ ռուսանձին ծառերէն միայն վրայէն խնձոր մը մեղմով վար կ'իյնայ։ Երի՜ցս օրհնեալ անկում։ Երբ խնձորը վար կ'իյնայ, փիլիսոփային միտքը ի վեր կ'ելնէ և կայծակի արագութեամբ կը ոլանայ ու անհունութեան մէջ թափառելով՝ կը խորհի խնձորին անկումը ու երկնային մարմիններու ներդաշնակաւոր շարժումները միեւնոյն զօրութեան և միեւնոյն օրինաց ընծայել։ Այս էր ահա այն փառաւոր գիւտին սկիզբը են»։ Գուցէ այս խօսքերը չհամոզեն զձեզ ու միշտ մերժէք ընդունիլ այս իրողութիւնը, ինչպէս նաեւ ուրիշ գիւտերու մէջ բարեպատեհ դէպքերու կատարած դերերը։ Ձենք զարմանար ատոր՝ այլ սակայն չենք ալ հասկնար թէ ինչո՞ւ թիւր կը մեկնէք մեր առաջարկած պայմանը որ գիտական փորձերու մէջ լուրջ աշխատողներու համար էր, և ոչ թէ, ինչպէս կ'ուզէք իմանալ, ծուլաբար վարուող շերամաբոյծներու (ձեր խօսքերն են) կամ այնպիսի աշխատողներու որ փայտի համար անտառ կ'երթան ու ձեռնունայն ետ կը դառնան։

∴ Մեր յօդուածին սա վերջին տողերը՝ «Մեր արհեստաւորները փոխանակ շերամաբուծական նոր գիւտերու աշխատելու, շա՛տ իսկ է եթէ եղածներէն օգտուին», շատ զարմանալի կը գտնէք։ Մեր խօսքերը կրնան զարմանալի ըլլալ կամ ոչ, խնդիր չէ այդ, կարեւորը գիտնալն է թէ սխա՞լ էին անոնք։ Ձեր գրածներէն տեղեկացանք թէ գիւղացիին շերամաբուծական անյաջողութիւնները նոյնը մնացին շատ տեղեր, թէ ապառած հաւնտերու քանակը չէ տուած գոհացուցիչ արդիւնք, որուն կը պատճէ գիւղացին ու չի գտներ, թէ շերամաբուծական քննիչները թերի հսկողութիւններ ու կիրառումներ կ'ընեն, թէ հաւնտեր քննելու առանց չորցուելու, են. են.»։ Երբ այս էական պէտքերը կը մնան անկատար, ո՞վ կրնայ տարբեր կերպով խորհիլ, ներելի է զանոնք անտես ընել ու շերամաբուծական գիւտեր ընելու ետեւէ իյնալ, ձգել պիտանին ու անհրաժեշտը և աւելորդին ու պերճանքին հետամտիլ։

Զարժեր կարծենք, մանաւանդ շահեկան ալ չէ աւելի երկարել այս նիւթին վրայ։ Կը կրկնենք թէ շերամաբուծական գիւտեր ընելու աշխատելէ աւելի՝ մեզի կը պատշաճի եղածներէն լիովին կարենալ օգտուիլ, որու լաւագոյն օժանդակ մը կ'ըլլաք դուք և ձեզ նման ձեռնհասներ՝ եթէ անոնց մասին տեղեկութիւններ ու ծանօթութիւններ հաղորդէք յօդուածներով, տետրակներով, եւայլն։

Ս. ԳԱԼՓԱՔՃԵԱՆ

ԾՈՎԱՅԻՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԼՈՆՏՈՆԻ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ ԵՒ ՄՐՑԱԿԻՑՆԵՐԸ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏՆԵՐՈՒՆ ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

Լոնտոնի նաւահանգստին տագնապը երկար ատենէ ի վեր կ'զբաղեցնէ անգլիական կարծիքը։ Այս նաւահանգստին գործառնութիւնները հետզհետէ աճելու վրայ են վերջին տարիներու մէջը, բայց անոնց յաւելումը ո՛չ քան արագ եղած չէ որքան Եւրոպայի կարգ մը նաւահանգիստներունը։ Այս իրողութիւնն է որ ծնունդ տուած է մտահոգութիւններու։ Ցանձնաժողով մը, որ 1900ին կազմուեցաւ Լոնտոնի նաւահանգստին գործիներուն մանրամասնութիւններն և Թեմզի վրայ նաւարկութիւնը բարւոքելու միջոցները ուսումնասիրելու պաշտօնով, հաստատեց որ 1890ին և 1899ին միջեւ Լոնտոնի առեւտուրը 17 % միայն աւելցած էր, մինչ Համպուրկինը 49, Անվէրսինը 51, Ռոթէրտամինը 110 % աւելցած է։ Միեւնոյն շրջանին մէջ Հավրի նաւահանգստին գործառնութիւնները աւելցած են 2 %։ Անգլիական կառավարութիւնը վերջերս Անվէրս և Ամստէրտամ ղրկեց պատուիրակութիւն մը, որուն պաշտօնն է ուսումնասիրել այդ նաւահանգիստներուն գործիքները։ Մատուցուած տեղեկագիրը անգամ մըն ալ կը յիշեցնէ այն վտանգը զոր այդ նաւահանգիստները կը մղեն Լոնտոնի նաւահանգստին դէմ։

Լոնտոն երկար ատեն եղաւ վաճառքներու ընդունարան մը եւ բաշխող մը։ Իր դերը կարեւորութեան տեսակէտով՝ քիչ մը նուազեցաւ և կրկին արտածութեան վաճառականութիւնն էր որ ամէնէն աւելի վնասուեցաւ օտար առեւտ. մրցումէն։ Հարաւային երկիրներէն և Ատլանտեանի եզերքներէն մեծաքանակ վաճառքներ, որոնք երբեմն Լոնտոն կը հասնէին և անկէ, մասերու բաժնուելով, կը ղրկուէին Եւրոպական նաւահանգիստները, հիմակ ուղղակի Անվէրս, Ռոթէրտամ և նոյն իսկ Համպուրկ կը ղրկուին։ Լոնտոն իր կարեւորութիւնը կորսնցուցած է մանաւանդ իբրեւ կեդրոնական հրապարակ։ Քանի մը պատճառներ կան այս առեւտրական տեղափոխութիւնը բացատրող։ Առաջինն մէկն է Թեմզի վրայ նաւարկութեան դժուարութիւնը։ Վերջերս յօրինուած օրինագծին նպատակն է այս դժուարութիւնը բառնալ։ Աւուրչէքի բարձր գինն ալ երկրորդ պատճառ մըն է։ Լոնտոնի նաւահանգիստը այս մասին ստուելութենէ զուրկ է Անվէրսի և Ռոթէրտամի հետ բաղդատելով։

Համպուրկի նաւահանգստին զարգացումը 30 տարիէ ի վեր շատ արագ եղած է, բնականաբար զուգընթացելով երկրին արտադրութեան և պէտքերուն աճման։ Ներածումները, որոնք 1851ին և 1860ին միջեւ 642 միլիոն ֆր. բարձրացած էին, 1902ին եղան 4709 միլիոն ֆրանք։ Նաւահանգստին առեւտ. գործառնութիւններուն համագումար արժէքը քանի մը տարի առաջ կը բարձրանար 8800 միլիոնի, մինչ Լոնտոնի նաւահանգստինը 6500 միլիոնի միայն հասաւ։ Համպուրկ, որ գերմանական բոլոր արտադրութիւնները կը համախմբէ օտար երկիր ղրկելու համար զանոնք, և կ'առնէ օտար վաճառքներ զանոնք Գերմանիոյ ամէն կողմերը բաշխելու համար, տրամաբանօրէն պիտի օգտուէր գերման կայսրութեան առեւտրական արտաքին քաղաքականութենէն։ Եւ յետոյ, Գերմանացիք ո՛ւ և է առիթ չեն կորսնցըներ Մեծն Բրիտանիոյ ծովային վաճառականութեան դէմ մրցելու համար։ Անգլիաւճարքանական շոգենաւային նոր գծի մը հաստատութեան լուրը բաւական յուզում պատճառեց Համպուրկի մէջ և այս լուրին հետ առնչութիւն ունենալ կը թուի այն այցելութիւնը զոր Համպուրկ-Ամերիկա շոգենաւային ընկերութեան Տնօրէնը տուաւ Վիլհէլմ կայսեր ի Բոթսդամ։ Եթէ այս տեղեկութիւնները ճիշդ են, կը յուսացուի որ գերման շոգենաւային ընկերութիւնները միանան անգլիաւճարքանական միութեան դէմ պայքարելու համար, և իրենց կառավարութենէն ստանան անհրաժեշտ օժանդակութիւնը։

Անվէրս գերմանական նաւահանգիստներէն աւելի օգտուած է փոխադրական վաճառականութենէ զոր կորսնցուց Լոնտոնի նաւահանգիստը։ Իր բացառիկ դիրքին շնորհիւ կրնայ ո՛չ միայն Պելճիոյ, այլ նաեւ Ֆրանսայի, Գերմանիոյ մէկ մասին, Զուիցերիոյ, Իտալիոյ և Աւստրիոյ պէտք եղած ապրանքները հայթայթել։ Թէեւ միւս Եւրոպական նաւահանգիստները հաստատուած են դարերէ ի վեր ու թէեւ Պելճիա մարտանաւ չունի, ոչ իսկ առեւտրական նաւերու գոհացուցիչ թիւ մը, բայց Անվէրս, որուն կարեւորութիւնը 1830էն կ'սկսի, յաջողած է Պելճերուն ձեռնարկած ուժին շնորհիւ մրցիլ Համպուրկի, Լոնտոնի և Լիվըրբուլի հետ։ Եւ յետոյ, պէտք չէ կարծել որ Անգլիա միայն Պելճ մրցակիցներու կը հանդիպի հոն։ Անվէրսի ծերուկ բնակիչներէն մէկը վերջերս ֆրանսական թերթի մը մէջ կը գրէր որ Գերմանները և գերմանական դրամագլուխներն ու ձեռնարկութիւնները կ'աւելնան այդ քաղաքին մէջ, Բազմաթիւ գերմանական նաւեր կուգան Անվէրս, որովհետեւ այս նաւահանգստին վիճակը շատ նպաստաւոր պայմաններ կը ներկայացնէ, նոյն իսկ գերմանական և հոլանտական նաւահանգիստներէն աւելի։

Ռոթէրտամի մէջ, Անգլիա և Լոնտոնի նաւահանգիստը գերմանական աւելի բուռն մրցումի մը կը հանդիպին։ Ռոթէրտամ ալ դրանցիկ նաւահանգիստ մըն է և իր տարողութեան յաւելումը մեծ մասամբ արդիւնք է Ռեյն գետը նաւարկելի ըլլալուն համար Գերմանիոյ մէջ կատարուած աշխատութիւններուն։ Ռոթէրտամ մին է այն նաւահանգիստներէն որոնք յաջորդաբար բացուած են Ռեյնի հովտին վրայ, որուն ճարտարական հրաշալի զարգացումը յայտնի է ամէնուն։ Ռոթէրտամ հետզհետէ գերմանական նաւահանգիստ մը կը դառնայ։

Լոնտոնի ծովային գերակշռութիւնը ուրիշ վտանգներու ալ ենթակայ կը գտնուի։ Տիւսէլտորֆի ջրանցքը Հանովրի մէջ, որուն շինութիւնը մէկ կողմէ Անվէրսի և Ռոթէրտամի նաւահանգիստներուն թոյլ պիտի տայ իրենց բեռները մինչեւ Գերմանիոյ կեդրոնը ղրկելու, միւս կողմէ ծնունդ պիտի տայ նոր մրցակցի մը։ Էմտէնի նաւահանգիստին, որ ջրանցքով մը կապուած է Տորդմունտի և Տիւսէլտորֆ-Հանովրի ջրանցքին։

Գերմանիա այսպէս պիտի յաջողի գերմանական հողի վրայ համախմբել իր կայսրութեան բովանդակ վաճառականութիւնը և Լոնտոն պիտի տեսնէ երեւան գալը դրանցիկի նոր նաւահանգստի մը, որուն արագ յառաջդիմութիւնները անշուշտ մտահոգութեան կ'ենթարկէ անգլ. վաճառականութիւնը։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՏԻԱՐ ՀՐԱՆՏ ՏԱՆՁԻԿԵԱՆԻՆ

Արհեստական աղբի մասին ըրած հարցիս ձեր մասնագիտական պատասխանը շնորհակալութեամբ կարդացի։

Մեր ունեցած թթաստաններուն հողը քննել տալով համոզուայ որ կաւային աւազուտ տեսակէն է։ Ունինք նաեւ գետերու յորդումէն գոյացած աւազուտ հողերու թթաստաններ, զոր գաւառացիք Թուրքերէն բառով մը կ'անուանեն։ Այս հողն արդէն բնականէն զօրեղ ըլլալուն, արտաքին ուժի շատ քիչ պէտք կ'ունենայ, իսկ կաւային աւազուտ հողերու թթաստանները ամէն 3—4 տարին անգամ մը աղբի պէտք կ'ունենան անպատճառ, ինչ որ էն կարեւոր ծախքը կը կազմէ շերամապահին։ Օգտակար և դիւրամատչելի արհեստական աղբ մը ցոյց տրուած ատեն, շատ մեծ ծառայութիւն մատուցուած կ'ըլլայ շերամապահին։

Հանրային Պարտուց վարչութեան ցարդ այս մասին Տնօրինութիւն մը չըլլալէն կը տարակուսիմ թէ մի գուցէ արհեստական աղբը մեր երկրին համար օգտակար չըլլալու ո՛ և է պատճառ մը ունենայ, ուստի աւելի հետաքրքիր էի իմանալու թէ Եւրոպայի թթաստաններուն համար ի՞նչ առաւելանի գործնական կիրարկում ունեցած է։ Արհեստական աղբ գործածելէ առաջ կ'ուզէի անոր տարրերու կազմածը, կիրարկման առաւելութիւնն, և անասունի աղբին հետ ունեցած բաղդատութեան վրայ ստոյգ գաղափար մը ունենալ։

Ըստ այնմ պիտի խնդրէի որ՝ մեր հողին տեսակին համեմատ քիմիական աղբ մը ցոյց տալէն հետ միանգամայն հաճէիք այս մասին ալ տեղեկութիւն մը ընել, որուն համար կանխաւ շնորհակալիք կը յայտնեմ։

Մ. Ց. Ա.

ԲԻՒՐԱԿՆ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ ԱՌԵՒՏՐ. ԼԵԶՈՒՆ ՍՈՎՐԵԼՈՒ ՆՈՐ ԵՒ ԴԻՒՐԻՆ ՄԵԹՈՏ ՄԸ

60 ՂՐՈՒՇԻ ՆՈՒԷՐԸ

Ցառաջիկայ Փետր. 1էն, Բիւրակն պիտի հրատարակուի բոլորովին նոր ուղղութեամբ և գերազանցապէս գործնական ձեւ ծրագրով։

Բիւրակն ուրիշ ծառայութիւն մըն ալ պիտի մատուցանէ հրատարակելով

ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ ԱՌԵՒՏՐ. ԼԵԶՈՒՆ

սովրելու նոր եւ դիւրին մեթոտ մը, որով

Իւր մը հայերէն եւ իւր մը ֆրանսերէն կարդալ գիտցող ամէն մարդ պիտի կրնայ քանի մը ամսուան սովրիլ գերմաներէն առեւտրական լեզուն, առանց քերականական եւ գրագիտական խրթնաբանութիւններու։

∴ Բիւրակնի տարեկան 52 թիւին բաժնեգինն է 60, վեցամսեան 30, եռամսեան 15 ղրշ.։ Դիւրութեան համար կարելի է միամսեայ բաժանորդ ալ գրուիլ 5 ղրշ. վճարելով։ Ձեռքէ կը ծախուի Պոլսոյ մէջ 40 և գաւառաց մէջ 50 փր.ի։

Տարեկան 60 ղրշ.ը կանխիկ վճարող Պոլսեցի եւ գաւառացի ամեն բաժանորդ իր ուզած դրամին փոխարժէքը անմիջապէս պիտի ստանայ իբր նուէր ընդունելով

1.—Միջելլէ, կամ Օսմ. քաղաքային օրինագիրք, ամէն քաղաքացիի համար պիտանի և անհրաժեշտ գիրք մը, թղթակազմ, 5 հատոր, որ նախապէս կը ծախուէր 50 ղրշ.ի և հիմա կ'արժէ ղրշ. 30

2.—100 այցեքարտ, մաքուր թուղթի վրայ ղրշ. 10

Այս երկու նուէրները Պոլսոյ յանձնելի են, այսինքն թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ չէ։

3.—Մինչեւ տասը տողէ բաղկացեալ ազդ մը Բիւրակնի մէջ տպել տալու իրաւունք, դրամի տարքը խմբագրութեան վրայ ըլլալով ղրշ. 20

» 60

Այս երեք նուէրները անմիջական կերպով ստանալէ ետքը, ամէն բաժանորդ յաջորդաբար և կանոնաւորապէս պիտի ընդունի նաեւ Բիւրակնի տարեկան 52 թիւերը, որոնք աւելի քան 1200 երեսէ բաղկացեալ ստուար հատոր մը պիտի կազմեն։

Բիւրակնի Խմբագրութիւնը, որուն միակ նպատակն է առեւտրական գիտութիւնները ժողովրդականացնել և դիւրամատչելի պայմաններով տարածել մեր համայնքին մէջ, անշուշտ իրաւունք պիտի ունենայ, այս զոհողութիւններն ընելէ ետք, անպատասխանի թողուլ ամէն ապառիկ յանձնարարութիւն։

Բիւրակն առեւտ. շաբաթաթերթին խմբագրութեան և վարչութեան վերաբերեալ գործերու համար դիմել Սիմոն Ջեօմլեքճեանի, «Մանզումէ»ի տպարանը։

ՍԻՄՈՆ ՋԵՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

ԱՌՁԵՌՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Շատ կարեւոր գիրք մը թէ՛ գործի մարդոց և թէ ընտանիքի բոլոր անդամներուն։

Փոխանակ ի՛նչ և ինչպէս գրելնիք հարցնելու, առէ՛ք Առձեռն Նամականին, որ նամակագրութեան լաւ առաջնորդ մը կ'ըլլայ ձեզ։

Ս. Գօրամաճեանի Առձեռն Նամականիով կրնաք ամէն նիւթի վրայ գեղեցիկ գրուածներ տեսնել։ Գինը 7 ղրուշ, նուէրի համար ընտիր կազմով 12 ղրուշ։ Գաւառներէն յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին։

Կեդրոնատեղի, Կ. Պոլիս, Համբարձումեան խան, Թիւ 24։ 3—1

ՍՏՆՏՈՒ

Պատուաւոր ընտանիքի պատկանող քաջակազմ և դեռահասակ կին մը, ապրուստի միջոց մը ունենալու համար, տրամադիր է տանտիկնոջ պաշտօն վարել պատուաւոր ընտանիքի մը մէջ։ Կարող է իր քաջառողջ ըլլալը հաստատող բժշկական վկայագիր մը ցոյց տալ։ Տեղեկութեան համար դիմել Մանզումէի տպարանը։

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ՌՈՄԱՆԱՏԻՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ — 7 —

ԳՐԵՑ ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՍԻՄՈՆ ՋԵՕՄԼԷՔՃԵԱՆ

Արտառոց Կտակ Մը

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Գ.

ՕՔՍՏՎՈՒՏՍ

Լաւագէն գիծով մը շրջանակուած այս շիրիմը բաց էր և անոր վրայ դրուելիք քարը մէկ կողմ կը գտնուէր։ Ահա հոն պիտի դրուէր Ուիլեամ Հիբբերգոնի մարմինը պարունակող դագաղը։ Անշուշտ այսպիսի դամբարան մը չէր կրնար մահահոտ գաղափարներ թելադրել։ Աւելի ուրախութիւն քան տխրութիւն կը բուրէր։ Այն մաքուր օդին մէջէն, որ լեցուած էր հոն, մարդ չէր զգար շօշափումը մեռելական թեւերու, որոնք կը թափառին գերեզմանատուներու շիրիմներուն վերեւ։ Եւ յետոյ, այս յիշատակարանը արժանի չէ՞ր ինքնատիպ Ամերիկացիին, որուն մաքէն ծնունդ առած էր յուղարկաւորութեան հանդէսին զուարթ ծրագիրը, որուն գործադրութիւնը պիտի աւարտէր այդ շիրմին առջեւ, ամբոխին հրճուալից հուրրաներուն և երգերուն միջեւ։

Ուիլեամ Հիբբերգօն շաբաթը երկու անգամ, երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը կուգար քանի մը ժամ կ'անցնէր իր դամբարանին մէջ։ Երբեմն իր պաշտօնակիցներն ալ կ'ընկերանային իրեն։

Մէկ խօսքով, խօսակցութեան հանգստաւէտ տեղ մըն էր։ Սրբատաշին բազմոցներուն վրայ տարածուած և սեղանին առջեւ նստած, այս յարգելի անձերը կը կարդային և կը խօսէին արդիւնաբերութեան և տպրանքներու գինեւ րուն և Մաք Քինլէի սակագնային առաւելութիւններուն և թերութիւններուն վրայ։ Եւ մինչ իրենք այսպէս կը խօսակցէին, ծառաները աւելի լիքներ կը բերէին ափսէներով։ Ցետոյ, կառքերը ճամբայ կ'ելնէին, իրենց տուները տանելու համար Արտառոց Ակումբի անդամները։ Աւելորդ է ըսել որ Ուիլեամ Հիբբերգոնէն զատ ո՛չ ոք կրնար մտնել այս յիշատակարանին մէջ։ Եթէ Արտառոց Ակումբի այս յարգելի անդամը իր հանրային գործերուն մէջ տարբերութիւն մը ունեցած չէր իր նմաններէն, գէթ իր անհատական կեանքը, զոր Մօհաուք Սըրիթի ակումբին և Օքզվուտի դամբարանին մէջ կ'անցնէր փոփոխակի, նշանաւոր պիտի ըլլար կարգ մը ալանդակ արարքներով, որոնք իր ժամանակին արտառոց մարդիկներուն կարգին մէջ պիտի դնէին զինքը։ Անշուշտ արտառոցութիւնը մինչեւ վերջին սահմաններուն տարած պիտի ըլլար եթէ հանգուցեալը սաստիկ մտած չըլլար։ Արդ, իր ժառանգորդները, որո՛նք ալ ըլլային, կրնային ապահով ըլլալ այս մասին։ Առերեւոյթ մահուան պարագայ մը չկար հոս, այլ վերջնական մահուան մը։

Եւ յետոյ, այս թուականին արդէն կը գործածուէին բրաւոյացի Ֆրիտրիխ Ք. Ճառագայթները, որոնք մարդկային մարմնոյն մէջ կրնան թափանցել և սա տարօրինակ յատկութիւնն ալ ունին որ տարբեր լուսանկարներ կ'արտադրեն, մարդուն ողջ կամ մեռած ըլլալուն համեմատ։ Արդ, այս Ք. Ճառագայթներով փորձեր եղան Ուիլեամ Հիբբերգոնի վրայ և առնուած պատկերները ո՛ և է տարակոյս չէին կրնար ձգել բժիշկներուն մտքին մէջ, այնպէս որ անոնք փութկոտ թաղում մը կատարած ըլլալու սխալը չէին կրնար գործել։

Ժամը հինգը քառորդ և հինգ անցած էր երբ կառքը Օքզվուտի դուռնէն ներս մտաւ։ Թափորը, իր անփոփոխելի կարգով, ուղղուեցաւ հսկայ ծառերուն կողմը։ Կառքը կեցաւ վանդակորմին առջեւ, որուն ձախերը շլացուցիչ լոյսեր կ'արձակէին իրիկնամուտի առաջին ստուերներուն մէջ։ Առ առաւելն հարիւր չափ ներկաներ միայն պիտի կրնային տեղաւորուիլ դամբարանին մէջ։ Ուստի եթէ յուղարկաւորութեան ծրագրին մէջ տակաւին անփոփոխելի արարողութիւններ կ'ային, պէտք էր որ անոնք դուրսը կատարուէին։

Եւ արդարեւ այնպէս եղաւ։ Մեռելակառքը կեցաւ, կարգերը ընդհատեցան, յարգելով ծաղկեպսակ բռնող վեց հոգիները, որոնք դագաղին պիտի ընկերանային մինչեւ գերեզման։ Տեսնելու և լսելու ծարաւի ամբոխէն շփոթ աղմուկ մը կը բարձրանար, որ տակաւ հանդարտեցաւ։ Մրմունջները մարեցան և լռութիւնը տիրեց վանդակորմին չորսդին։ Այն ատեն էր որ կրօնական արարողութիւնք եղան արժանապատիւ Երեց Ջրինկէմի կողմէ, որ հանգուցեալին հետեւած էր մինչեւ անոր վերջին հանգստավայրը։ Ներկաները ունկնդրեցին մտամփոփ, և այս վայրկենին, մինչ այս վայրկեանին էր որ յուղարկաւորութիւնը կրօնական հանգամանք մը առաւ։ Սուր ձայնով մը արտասանուած այս խօսքերուն, որոնց հետեւները արձագանգեցին, յաջորդեց Շոբէնի հռչակաւոր քայլերգը, որ ո՛րքան թափանցող ազդեցութիւն մը ունի այս տեսակ արարողութիւններու մէջ։ Շոբէնի այս կտորէն ետք, յուղարկաւորութեան ծրագրին համաձայն, նախագահ Ճորճ Հիկկինպոթամ, այն՝ որուն հետ սերտ բարեկամութիւն ունէր Ուիլեամ Հիբբերգոն, խմբէն անջատուելով եկաւ կեցաւ կառքին առջեւ ու փայլուն դամբանականով մը դրուատեց իր բարեկամը։ Ըսաւ թէ 25 տարեկանին մէջ, արդէն հարստութեան մը տէր, Ուիլեամ Հիբբերգոն գիտցաւ արդիւնաւորել զայն։ Հողեր առաւ, որոնց մէկ եարտան այժմ մեծագումար արժէք ունի։ Քաղաքին միլիոնատէրներուն և կրնայ ըսուիլ Մ. Նահանգներու մեծ քաղաքացիներուն կարգը դասուեցաւ։ Երկաթուղիներու մեծազոր ընկերութեանց իմաստուն բաժնետէր մը եղաւ։ Իրրեւ խոհեմ շահագէտ, մեծագումար շահեր արտադրող գործերու մէջ մտաւ։ Եղաւ նաեւ առատաձեռն նուիրատու մը, որ միշտ պատրաստ էր մասնակցելու իր երկրին պէտք ունեցած փոխառութիւններուն, թէեւ երկիրը պէտք չունեցաւ այդպիսի փոխառութեան մը։ Արտառոց Ակումբը յանձին Ուիլեամ Հիբբերգոնի կորսնցուց այն անդամակիցը, որուն վրայ յոյս դրած էր անուանի ըլլալու համար։ Եթէ իր կեանքը յիսուն տարեկանէն անդին անցնէր, համօրէն անշուշտ պիտի զարմացնէր իր արտառոցութիւններով։ Եւ յետոյ, հանճարներ կան որոնք այն ատեն միայն կը յայտնուին երբ ոչ եւս են։

(Շարունակելի)